

Motivace studentů ve středním věku k distančnímu vzdělávání

Ivana Kočí

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana Kočí**
Osobní číslo: **H12466**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Motivace studentů ve středním věku k distančnímu vzdělávání**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti celoživotního vzdělávání, vzdělávání ve středním věku, problematiky vysokoškolského studia a motivace.

Příprava metodiky výzkumné části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému, určení dvou skupin informantů.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat (kódování, kategorizování), včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Milan. Andragogika. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014. ISBN 978-80-247-48247-5.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-802-6202-196.

NAKONEČNÝ, Milan. Motivace lidského chování. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.

PALÁN, Zdeněk. Lidské zdroje: výkladový slovník: výchova, vzdělávání, péče, řízení. Praha: Academia, 2002. ISBN 8020009507.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

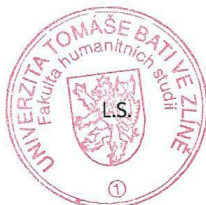
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jan Kalenda, Ph.D.**
Centrum výzkumu FHS

Datum zadání bakalářské práce: **9. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 14. 2. 2015

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na motivaci studentů ke studiu na vysoké škole ve středním věku. Skládá se z části teoretické a praktické. V teoretické části se zabývá vymezením základních pojmů, celoživotní vzdělávání, další vzdělávání, distanční vzdělávání, motivace, motiv, potřeba a střední věk. Empirická část navazuje na část teoretickou. Popisuje průběh interview s informanty, jejich analýzu a také vyhodnocení kvalitativního výzkumu, který byl proveden na vzorku studentů ve středním věku formou polostrukturovaných rozhovorů. Cílem výzkumu bylo zjistit faktory podílející se na motivaci studentů ve středním věku ke studiu na vysoké škole.

Klíčová slova: celoživotní vzdělávání, vzdělávání dospělých, motivace, motiv, střední věk.

ABSTRACT

The presented bachelor thesis is focused on motivation of students to study at a university in middle age. It consists of theoretical part and practical part. It deals with basic terms definition in the theoretical part - lifelong education, further education, distance education, motivation, motive, need and middle age. Empirical part follows the theoretical part. It describes the progress of an interview with respondents, their analysis and also an evaluation of a qualitative research, which was performed on a sample of students in their middle age. The research was performed with aid of half-structured interviews. The main goal of the research was to find out factors involved in middle aged students' motivation to studying at a university.

Key words: lifelong education, adult education, motivation, motive, middle age.

Jakou má vzdělanost cenu – to kdybys člověče věděl, nikdy bys pokojně nespal, dnem i nocí studoval bys.

Latinské přísloví

Děkuji panu Mgr. Janu Kalendovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Děkuji také mým informantům, kteří se mnou ochotně pracovali na rozhovorech, které byly potřebné k praktické části této práce.

V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu, trpělivost a povzbuzování po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.1 FORMY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.2 FORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	14
1.3 ANDRAGOGIKA.....	15
2 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	17
2.1 PREZENČNÍ FORMA STUDIA.....	18
2.2 DISTANČNÍ FORMA STUDIA.....	18
2.3 KOMBINOVANÁ FORMA STUDIA.....	20
3 MOTIVACE	21
3.1 MOTIV A POTŘEBA JAKO ZÁKLADNÍ IMPULSY MOTIVACE	22
3.2 DĚLENÍ MOTIVŮ	22
3.3 MOTIVACE DOSPĚLÝCH K UČENÍ A KE VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
4 DOSPĚLÝ VE VZDĚLÁVÁNÍ	27
4.1 CHARAKTERISTIKA DOSPĚLÉHO VĚKU A ŽIVOTNÍ ETAPY DOSPĚLOSTI.....	27
4.2 STŘEDNÍ VĚK.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
5 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	31
5.1 CÍLE VÝZKUMU	31
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
5.3 METODY ZKOUMÁNÍ.....	32
5.4 VÝBĚR INFORMANTŮ.....	33
5.5 PROVEDENÍ SAMOTNÉHO VÝZKUMU	34
5.6 POSTUP ANALÝZY DAT	34
5.7 KATEGORIE SKUPINY Č. 1	35
5.7.1 Důvod nepokračování po střední škole.....	35
5.7.2 Prvotní impuls	36
5.7.3 Uplatnění v zaměstnání	36
5.7.4 Motivace financemi.....	37
5.7.5 Náhled společnosti	38
5.7.6 Poznávání nových lidí	38
5.7.7 Podpora okolí	39
5.7.8 Touha po poznání.....	40
5.7.9 Vysokoškolský titul.....	40
5.7.10 Vyplnění volného času	41
5.7.11 Postup v kariéře.....	41
5.7.12 Sebeuspokojení	42
5.7.13 Plány do budoucna	42
5.8 KATEGORIE SKUPINY Č. 2.....	43
5.8.1 Důvod nepokračování po střední škole.....	43
5.8.2 Prvotní impuls	44

5.8.3	Uplatnění v zaměstnání	44
5.8.4	Motivace financemi	45
5.8.5	Náhled společnosti	46
5.8.6	Poznávání nových lidí	46
5.8.7	Podpora okolí	47
5.8.8	Touha po poznání	48
5.8.9	Vysokoškolský titul.....	49
5.8.10	Vyplnění volného času	49
5.8.11	Postup v kariéře	50
5.8.12	Sebeuspokojení	51
5.8.13	Plány do budoucna	51
DOPORUČENÍ PRO PRAXI		53
ZÁVĚR		54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		57
INTERNETOVÉ ZDROJE.....		60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		61
SEZNAM OBRÁZKŮ		62
SEZNAM TABULEK.....		63
SEZNAM PŘÍLOH.....		64

ÚVOD

Co se vlastně skrývá za termínem motivace? V literatuře často nalezneme, že se jedná o proces, na jehož počátku je motiv nebo pohnutka. Asi všichni zhruba tušíme, co motivace znamená a že je lepší být motivovaný než nebýt.

Malá pozornost věnovaná této problematice však nebyla jediný důvod, proč jsem se rozhodla právě pro populaci distančních studentů. Sama jsem studentkou ve středním věku a sama na sobě vidím ten obrovský rozdíl mezi tím, jak jsem studovala střední školu a jak se mně studuje dnes. Při vzdělávání dospělých je třeba mít stále na paměti, že se většinou jedná o ekonomicky činné osoby mající své rodiny, koníčky, starosti atd. Co je tedy důvodem, aby dospělý člověk začal opět studovat a chodit do školy? Napadá pouze jediná odpověď, a sice, že to musí být spojeno s motivací.

Pro vysokoškolské studium je potřeba nějaký pádný důvod - motiv. Jde totiž o dlouhodobou záležitost, která nás možná omezí nebo i zkrátí čas na to, co jsme rádi dělali dosud. Člověk se učí intenzivněji a uvědoměleji, jestliže má ke své aktivitě pozitivní vztah, je-li motivován. Je proto dobré si uvědomit, jaké motivy (pohnutky) vedou k vlastní potřebě vzdělávání. Dnešní doba je náročná a celoživotní vzdělávání je v podstatě nutností pro toho, kdo nechce zůstat stát na místě, ale rád by se během svého života profesně i osobně posouval.

Cílem této práce je zmapovat motivaci k výkonu studentů distančního studia ve středním věku a základní motivační činitele. Co pro ně byl ten první impulz ke studiu, jestli je ovlivnila rodina, přátelé. Zda hlavním motivem ke studiu byly peníze nebo touha po poznání. To jsou všechno informace, které budou na konci této práce rozklíčovány.

Tím, že sama studuji, se mně téma motivace ke studiu ve středním věku dotýká velmi osobně a ráda srovnám své pocity a názory s dotazovanými respondenty.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Myšlenka celoživotního vzdělávání a učení není nová, v současnosti ovšem existuje politická snaha ji realizovat. Jedná se o reakci na kompetence vyžadované ve znalostní společnosti a na nemožnost tyto kompetence zprostředkovat jen v rámci stávající školské soustavy. Celoživotní vzdělávání a učení je cílem a koncepcí dnešní vzdělávací politiky na národní a nadnárodní úrovni (OECD, EU, apod.) a politiky rozvoje lidských zdrojů. Cílem tohoto snažení je v současném rámci EU především zaměstnavatelnost, konkurenční schopnost ekonomiky, sociální soudržnost a aktivní občanství. Jako přínos pro jedince se vyzdvihuje především možnost jeho seberealizace. (Beneš 2014, s. 36)

Realizace konceptu celoživotního učení se soustřeďuje na několik významných úkolů, které blíže popisuje **Bílá kniha národního programu rozvoje vzdělávání v České republice** (Národní program, 2001)

Od poloviny 90 let se celoživotní učení stává postupně, ale velmi rychle prominentním tématem prakticky všech zásadních dokumentů vzdělávací politiky na úrovni Evropské unie a rovněž české vzdělávací politiky. O celoživotním učení se postupně pojednává jako o prostředku k vytváření otevřeného a dynamického evropského vzdělávacího prostoru, o cestě k nové, „učící se ekonomice“, o ústředním faktoru v měnící se ekonomice, ale i o faktoru sociálních změn, o cestě k moderní a úspěšné společnosti. (Rabušicová, Rabušic, 2008, s. 20)

Důležité je také vysvětlení, proč používáme označení celoživotní „učení“ a nikoli „vzdělávání“. Jak uvádí Palán (2002, s. 28) od roku 1996 se místo pojmu „vzdělávání“ používá právě pojmu „učení“, a to z důvodu „zdůraznění nutnosti aktivního přístupu jedince“.

Stejně tak i ve **Strategii celoživotního učení** (2007) je celoživotní učení (**lifelong learning**) v ideálním pojetí považováno za nepřetržitý proces, ve skutečnosti jde spíše o neustálou připravenost člověka učit se, než o neustálé studium. Mluvíme tedy spíše o celoživotním učení, nikoli vzdělávání, aby se tím zdůraznil význam i takových učebních aktivit každého jedince, které nemají organizovaný ráz, tzn. samostatného učení např. při práci, při pobytu v přírodě, na kulturních akcích apod.

Celoživotní učení představuje zásadní změnu pojetí celého vzdělávání, kdy všechny možnosti jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné

přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním, a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoliv během života. (Palán, 2002)

Vzdělávání dospělých je z pohledu účastníka „proces, ve kterém se dospělý člověk aktivně, systematicky a kontinuálně učí za účelem změny znalostí, názorů, hodnot, schopností a dovedností. Dospělý do tohoto procesu vstupuje jako sociálně zralý jedinec, pro něž není formální učení hlavní životní náplní, ale „jeho hlavní sociální role jsou ty, které vyplňuje v práci, rodině a společenském životě“ (Beneš, 2003, s. 15).

Nutnost a účel vzdělávání dospělých zdůvodňuje Beneš (2014, s. 37) z několika hledisek takto:

- druhá vzdělávací šance pro lidi, kteří z nějakých důvodů nezískali vzdělání podle svých potřeb nebo v určitém úseku svého života o toto vzdělání neměli zájem,
- odborné vzdělávání a zvyšování kvalifikací a kompetencí,
- rozvoj schopností vyplňovat sociální role v rodině, sociálním životě, jako občan, atd.,
- sociální péče týkající se zdravotní výchovy,
- individuální rozvoj chápaný většinou jako rozvoj kulturních a všeobecných znalostí nebo schopností trávit hodnotně volný čas,
- v mnoha společnostech se doplňuje individuální rozvoj záměrem spojit jej se sociálním cítěním, solidaritou, sociální soudržností a výchovou k občanství.

1.1 Formy celoživotního vzdělávání

Termín „celoživotní“ učení zdůrazňuje časovou dimenzi: učení v průběhu života, buď nepřetržité nebo periodické. Nově vytvořený termín „všeživotní“ („lifewide“) učení obohacuje scénu tím, že obrací pozornost na rozšíření učení, které se může odehrávat v plném rozsahu našeho života a v jakémkoliv jeho stadiu. „Všeživotní“ dimenze upozorňuje na komplementaritu formálního, neformálního a informálního učení. (Memorandum, 2000)

Celoživotní učení zahrnuje dle Strategie celoživotního učení (2007, s. 9 - 10) tři formy vzdělávání.

- **Formální vzdělávání**

je realizováno ve vzdělávacích institucích, zpravidla ve školách. Jeho funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení jsou vymezeny právními předpisy. Zahrnuje

získávání na sebe zpravidla navazujících stupňů vzdělání (základního vzdělání, středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem, středního vzdělání s maturitní zkouškou, vyššího odborného vzdělání v konzervatoři, vyššího odborného vzdělání, vysokoškolského vzdělání), jejichž absolvování je potvrzováno příslušným osvědčením (vysvědčením, diplomem apod.).

- **Neformální vzdělávání**

je zaměřeno na získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou respondentovi zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění. Neformální vzdělávání je poskytováno v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, nestátních neziskových organizacích, ve školských zařízeních a dalších organizacích. Patří sem např. organizované volnočasové aktivity pro děti, mládež a dospělé, kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy, ale také krátkodobá školení a přednášky. Nutnou podmínkou pro realizaci tohoto druhu vzdělávání je účast odborného lektora, učitele či proškoleného vedoucího. Nevede k získání stupně vzdělání.

- **Informální učení**

je chápáno jako proces získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině, ve volném čase. Zahrnuje také sebevzdělávání, kdy učící se nemá možnost ověřit si nabyté znalosti (např. televizní jazykové kurzy). Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla nesystematické a institucionálně nekoordinované. (Strategie celoživotního učení ČR, 2007)

Tato práce se zabývá formálním vzděláváním, což je forma výuky, kterou si většina z nás spojuje s klasickým vzděláváním na základních, středních a vysokých školách.

1.2 Formální vzdělávání

Termín formální vzdělávání není ve vědách o výchově neznámý. Označovalo se jím vzdělávání a vyučování orientované na osvojování formy myšlení a rozvíjení představ bez dostatečného zřetele k obsahu jako materiálnímu vzdělávání (formální a materiální vzdělávání). V současnosti se tímto termínem obvykle označuje vzdělávání, které se realizuje ve vzdělávacích institucích (obvykle školách), jejichž funkce, cíle, obsah, prostředky způsoby hodnocení jsou definovány a legislativní vymezení reflektuje politické,

sociální a ekonomické a kulturní potřeby společnosti a vzdělávací tradice. (Průcha, Walterová, Mareš, 1995).

Švec (2002, s. 136) uvádí, že je to jakýkoliv výcvik nebo vzdělávání, které je konvenční a je poskytováno uspořádaným, logickým, plánovaným a systematickým způsobem. „Formální vzdělávání dospělých se zpravidla chápe jako školní studium při zaměstnání, které vede k vysvědčení, diplomu nebo oprávnění ve smyslu předpisů platných v školské soustavě.“

Formální vzdělávání však hraje důležitou roli také v konceptu celoživotního učení prostřednictvím tzv. dalšího vzdělávání dospělých.

Zejména v posledních letech ve vyspělých společnostech přestává platit předpoklad kontinuální, ničím nepřerušované vzdělanostní dráhy, kterou jedinec započne v dětství a zakončí v mládí před vstupem na pracovní trh a dále se případného vzdělávání účastní jen prostřednictvím samostudia či neformálního vzdělávání.

Formální vzdělávání dospělých a jeho ustavení jako běžné součásti celoživotního učení též představuje „druhou šanci“ pro osoby, které nejsou spokojené se svým dosavadním nejvyšším dosaženým vzděláním. Pokud tento stupeň chtějí zvýšit a postoupit na vzdělanostním žebříčku, nezbyvá jim nic jiného, než se vrátit do školních lavic. (www.czso.cz)

1.3 Andragogika

Andragogika – pojem, který není ještě v našem prostředí natolik rozšířen, tato situace se ale mění. Andragogika je vědní a studijní obor zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení se dospělých. Existují rozdílné koncepty andragogiky. V našem pojetí je andragogika specifická součástí věd o výchově, vzdělávání a vyučování. Pokud bychom chtěli pojem andragogika vysvětlit přesně, jde vlastně o doprovázení člověka na jeho cestě za vzděláním, poznáním a pochopením světa.

Andragogika je:

- vědní obor v systému věd o výchově a vyučování, zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení se dospělých;
- studijní obor v programu pedagogických věd, soužící přípravě budoucích odborníků v oblasti vzdělávání dospělých. (Beneš, 2014, s. 11)

Palán (2002) uvádí, že je to věda o výchově dospělých, vzdělávání dospělých a péči o dospělé respektující všestranně zvláštnosti dospělé populace a zabývající se její personalizací, socializací a enkulturací.

Ovšem nahradit pojem andragogika pojmem vzdělávání dospělých nelze. Vše se odvíjí od jeho použití. Pokud bychom zůstali u vědy o výchově a vzdělávání dospělých je nejpřesnější názor, že andragogika je teorií vzdělávání dospělých. Tedy andragogika je vědní disciplína a vzdělávání dospělých je pojem pro vzdělávací praxi. V případě, že však budeme andragogiku chápat v širokém smyslu, jako péči o člověka, pak teorií vzdělávání dospělých se stane pedagogika dospělých a vzdělávání dospělých bude jen jednou ze součástí. (Palán, 2002, s. 15)

A ještě jedna z variant definování andragogiky dle Bartoňkové a Šimka (2001) je možnost vidět ji jako vědu o animaci dospělého člověka. Animace, tj. oduševňování, nikdy nekončící humanizace člověka, je přitom vtažena jak na:

- enkulturaci (tj. získávání a rozvíjení kulturních kompetencí),
- socializaci a resocializaci (optimalizace sociálních pozic, zejména rolí socioprofesionálních),
- edukaci (tj. záměrné a cílevědomé formování člověka, jeho vychovávání a vzdělávání).

Předmětem andragogiky je učící se dospělý, který je v současné koncepci celoživotního učení viděný jak v intencionálním (organizovaném sebou samým nebo někým druhým), tak v incidentním vzdělávání, ve všech sociálních, ekonomických a kulturních souvislostech. (Beneš, 2014, s. 35)

2 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V soustavě státních i soukromých škol, jež nabízí „náhradní školské vzdělávání“ dospělým, ekonomicky aktivním osobám, se využívají především tyto formy studia: dálkové, distanční, kombinované a externí. Všechny uvedené formy umožňují dospělým lidem získat plnohodnotné vzdělání určitého stupně. Jde o druhou vzdělávací cestu. (Bednaříková, 2006)

Je zřejmé, že starší studenti preferují znovuzapojení do formálního vzdělávání prostřednictvím takové organizace studia, která jim umožňuje sladit vzdělávání s prací a osobním životem. Většina z nich tedy jak na středoškolské, tak vysokoškolské úrovni studia využívá možností studovat v programech, které jsou těmto potřebám uzpůsobené. (www.czso.cz)

Distanční vzdělávání (DiV) je součástí celoživotního vzdělávání a vychází maximálně vstříc zájmům a možnostem všech občanů. Umožňuje získání nových vědomostí a dovedností pro ty, kteří se z různých důvodů osobních, zdravotních, sociálních, finančních aj. nemohli účastnit prezenční formy (denního) studia a mají dostatečnou motivaci k samostatnému studiu. (Průcha, Míka, 1999)

V České republice se tento typ vzdělávání začal rozvíjet od roku 1991. V ČR zatím nevznikla speciální instituce, jejímž hlavním úkolem by bylo poskytovat distanční vzdělávání. Nositeli rozvoje distančního vzdělávání u nás se staly především vysoké školy, které se sdružily v České asociaci distančního univerzitního vzdělávání ČADUV. (Bočková, 2000)

Přesné vymezení organizace distančního a kombinovaného studia je plně v kompetenci jednotlivých škol. Obvykle je distanční forma založena na samostatném studiu s využitím informačních a komunikačních technologií, v průběhu semestru bývá organizováno i osobní setkání studentů s vyučujícími. Kombinovaná forma v sobě zahrnuje prvky prezenčního a distančního studia. (www.czso.cz)

Současný vysokoškolský zákon (č. 111/1998 Sb., ve smyslu jeho pozdějších novel) nejen umožňuje distanční formu studia na VŠ, ale staví ji na zcela stejnou úroveň s prezenční formou studia (§ 44 Studijní program). Formy jsou po obsahové stránce zcela rovnocenné. Na studenty různých forem jsou kladeny stejné nároky a požadavky. Stejná zůstává rovněž standardní doba studia. (Zlámalová, 2008)

V současné době jsou na státních vysokých školách realizovány akreditované studijní programy převážně jako „kombinované studium“. Obsahují jak prezenční, tak distanční prvky výuky, v souladu se specifickými potřebami příslušného oboru. (www.upol)

Distanční vzdělávání není způsobem studia, ale jeho formou, která umožňuje aplikaci ve všech druzích a stupních studia. Od úzce zaměřených kurzů až po ucelené studium magisterské. (Palán, 2002)

Vzdělávání dospělých se uskutečňuje prostřednictvím různorodých forem. Jsou to především tyto formy studia:

2.1 Prezenční forma studia

Nejfrekventovanější „klasické“, kontaktní, „tváří v tvář“ učení - je taková forma učení, kdy vlastní proces vyučování probíhá tak, že v určitém čase je vzdělavatel (pedagog) a vzdělávání v jednom společném prostoru, kde mezi nimi probíhá kontakt zaměřený na předávání vzdělávacího obsahu, jeho vysvětlení, usměrnění, zařazení do vědomostního kontextu. (www.czso.cz)

Je to jedna z forem řádného studia, při kterém má být posluchač (student) fyzicky přítomen při vyučovacím procesu. (Palán, 2002)

2.2 Distanční forma studia

Distanční vzdělávání je **multimediální forma** řízeného studia, která poskytuje nové vzdělávací příležitosti a podpůrné vzdělávací služby pro zpravidla samostatně studující dospělé účastníky, kde hlavní odpovědnost za průběh a výsledky vzdělávání spočívá na studujících, kteří jsou odděleni od vyučujících.

Základní znaky:

- velká volnost v přístupu ke vzdělávání podmíněná prostorovým oddělením učitele a studujícího a individuální stanovení rychlosti osvojování učiva,
- zásadní význam individuálního studia, přičemž kurikulum je založeno převážně na osobním výběru účastníka,

- systematická příprava a distribuce studijních materiálů (textových, audio, video, počítačových interaktivních programů, CD nosičích či sítích) prováděná hromadnou formou,
- využívání technických komunikačních spojení k předávání poznatků a ke komunikaci mezi studujícími a vzdělávací organizací, resp. učiteli (konzultanty, tutorů, poradci). (Palán, 2002)

Distanční studium je založeno na samostatném studiu (samostudiu) a k tomuto účelu obdrží studující ve vzdělávací instituci kompletní studijní materiály (studijní opory), připravené speciálně pro samostudium. Studijní obsah je zpracován do metodicky promyšlených a detailně zpracovaných studijních opor. Studium je průběžně sledováno a koordinováno vzdělávací institucí. Studující má k dispozici svého individuálního pedagoga, který je nazýván tutor. Podle potřeby je samostudium doplněno povinnými nebo nepovinnými prezenčními setkáními s tutorem, tzv. tutoriály. Jejich množství a celkový rozsah je závislý na mnoha okolnostech, především na rozsahu studia. Distanční studující má širokou administrativní a logistickou podporu vzdělávací instituce, včetně možnosti zvolit si vlastní studijní tempo. (Zlámalová, 2008)

Tutoriál je prezenční setkání studentů se svým tutorem, v rámci kterého probíhá řada činností a aktivit (diskuse, výcvik, řešení úkolů apod.). Hlavní odpovědnost za průběh a výsledky vzdělávání spočívá na studujících. (Bednaříková, 2006)

V této formě studia jsou vyučující a konzultanti v průběhu vzdělávání trvale nebo převážně odděleni od vzdělávaných. Multimediálnost zde znamená využití všech distančních komunikačních prostředků, kterými lze prezentovat učivo, tj. tištěné materiály, magnetofonové a magnetoskopické záznamy, počítačové programy na disketách či CD nosičích, telefony, faxy, elektronická pošta, rozhlasové a televizní přenosy, počítačové sítě.

V souvislosti s touto formou vzdělávání je v současné době aplikovaná **e-learningová podpora** (využití specializovaných softwarových nástrojů, podporujících vlastní vzdělávací proces a organizaci výuky a sítě). (www.upol)

Distanční forma studia je určena zejména dospělým, psychicky vyzrálým osobám, které mají vysokou motivaci pro toto studium a dovedou si tuto motivaci neustále udržovat. Distanční forma studia tedy není vhodná pro nevyhraněné čerstvé maturanty, ale je doporučována jako tzv. poskytnutí **druhé šance pro získání vysokoškolského vzdělání**

ve zralém věku, na základě konkrétní potřeby a vyhraněného zájmu a motivace. (Zlámalová, 2008)

2.3 Kombinovaná forma studia

Kombinovaná forma studia je současná tendence v distančním vzdělávání, kdy se distanční aktivity stále více prokládají studiem prezenčním (konzultace, přednášky, semináře, exkurze atp.) (Palán, 2002)

Je to tedy propojení (kombinace) prezenční a distanční formy studia tam, kde to vyžaduje obsah studia, pedagogická náročnost, postupní tempo přípravy kompletního distančního studia apod. Kombinovaná forma studia by neměla být konečnou formou, spíše by se mělo jednat o formu přechodnou, která bude přecházet do formy distanční. Vysoký podíl prezenční části studia totiž velmi komplikuje a v neposlední řadě zdražuje studium pro jeho účastníky. (Zlámalová, 2008)

Tato forma vznikla ze snahy zvýšit podíl individuálního studia na celkovém objemu vzdělávání. Aktivit přímé výuky je méně, část tvoří řízené samostudium. Je typické pro vysokoškolské vzdělávání. Realizuje se většinou dvěma způsoby. Buď tak, že se některé konkrétní disciplíny uskutečňují v celistvosti formou čistě prezenční, jiné jako čistě distanční. Další možností je v rámci konkrétní jedné disciplíny některé tématické celky nebo moduly realizovat v prezenční formě, jinou část v distanční formě. (Bednaříková, 2006)

3 MOTIVACE

Pojem motivace má svůj původ v latinském slovese *movere*, které znamená hýbat. Je to souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něco pozitivního. (Plháková, 2004)

Problémy motivace lidského chování vyvolávají pozornost od nepaměti. Psychologové se snaží objasnit, čím je chování člověka vyvoláváno a proč se mění, proč se jedinec zaměřuje právě k tomu či onomu cíli, a proč se u něho uplatňují právě ty či ony pohnutky chování. Nejde jen o psychologické zkoumání, ale o běžný všední život, např. pedagogové se zamýšlejí nad podněty, které vedou jejich svěřence k tomu, aby si osvojovali předkládané učivo i jisté způsoby chování. (Homola, 1977)

Homola (1977) ve své publikaci uvádí - obecně se pojem motivace vztahuje na vnitřní aktivaci, tj. na vzbuzování aktivity organismu, na jeho energizování, a zároveň i na regulaci jeho chování, na jeho zaměřování určitým směrem. Termín motivace je velmi široký, zahrnuje takové pojmy, jako jsou snažení, chtění, touha, tendence, přání, očekávání, tlak, zájem, tenze, žádost, cíl, atd. Motivace je u každého jedince neobyčejně složitou záležitostí, prakticky nikdy nejsme motivováni pouze jedním motivem, ale vždy komplexem, v němž jsou motivy vzájemně propojeny a ovlivňují se.

Motivace a motivy patří mezi základní pojmy dynamického výkladu člověka. Pojem „motivace zpravidla označuje proces spouštění, zaměření a regulace aktivity člověka na objekty a cíle. **Je to spouštěcí síla, která popuzuje psychickou tendenci osobnosti k odpovídající aktivitě. Motiv je tendence k určitému cíli.** (Cakirpaloglu, 2012, s. 180).

Dále také můžeme nalézt definici o tom, že motivace je intrapsychický proces, který má svůj zdroj ve vnitřní a vnější situaci individua. Motivace je proces iniciovaný výchozím motivačním stavem, v jehož obsahu se odráží deficit ve fyzickém či sociálním bytí jedince, a směřující k odstranění tohoto deficitu, které je prožíváno jako určitý druh uspokojení. (Nakonečný, 1996, s. 27)

Dodnes není mezi psychology shoda o přesném stanovení rozsahu pojmu motivace.

3.1 Motiv a potřeba jako základní impulsy motivace

Motiv (nebo potřeba – v širším slova smyslu) definujeme jako označení určitých vnitřních podmínek, které vzbuzují a udržují aktivitu člověka, a které určují, že se chová určitým způsobem. Je to činitel, který umožňuje člověku rozhodnout se začít činnost určitého druhu. (Homola, 1977) Výraz daného motivu kolísá od jedince k jedinci. Stejné motivy se mohou vyjadřovat různým chováním, podobné chování může být výsledkem působení různých motivů, chování a působících motivů. (Homola, 1977, s. 13)

Pro každého jedince je charakteristický určitý relativně stálý soubor motivů, který se obvykle označuje jako motivační systém osobnosti. Je uspořádán hierarchicky, jednotlivé motivy v něm nemají stejnou váhu, některé z nich vystupují více do popředí. Motivační systém se vytváří během života jedince a není zcela konzistentní. Ne v každém chování se projevuje celý motivační systém, někdy převáží ty či ony aspekty, někdy na jeho pozadí působí jiné motivy. (Homola, 1977)

Naléhavost mnoha motivů roste, nejsou-li delší dobu uspokojovány. Síla motivu ovlivňuje intenzitu a kvalitu chování. Intenzivní pohnutky někdy zcela ovládnou také lidské prožívání. Má-li člověk velký hlad nebo jej něco bolí, pak není schopen myslet na něco jiného. Síla motivů určuje, kterou činnost provedeme jako první a kterou odložíme na pozdější dobu. (Plháková, 2004)

3.2 Dělení motivů

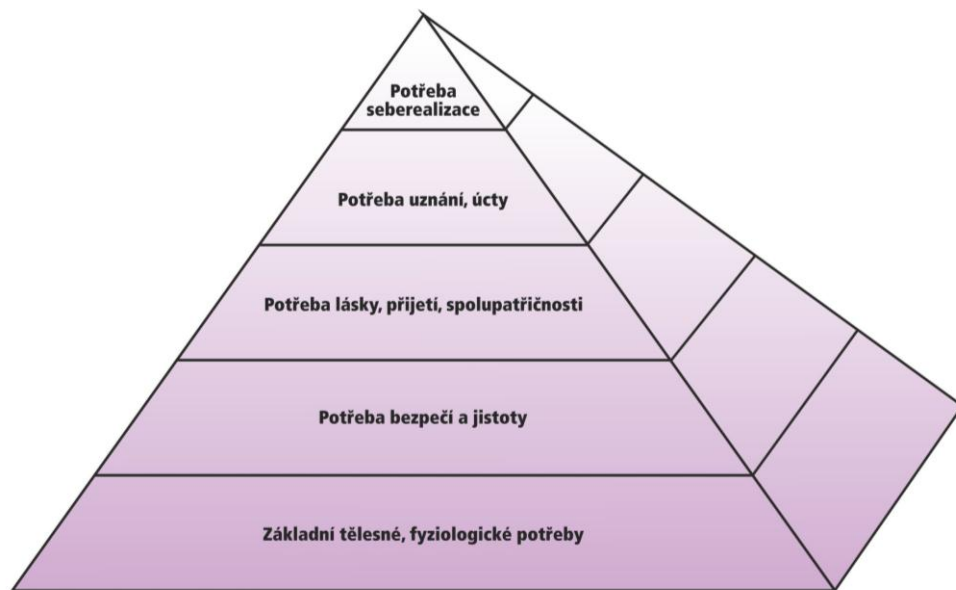
Psychologové tradičně přistupují ke studiu motivace ze dvou různých hledisek:

- **vnitřní motivace** – je chápána jako vnitřní mentální pohnutky, je to motivace přicházející z organismu, resp. jedince, jako je hlad, žízeň, hladina hormonů, ale též cíl, plán, představa, tužba aj. (Hartl, Hartlová, 2000, s. 328),
- **vnější motivace** – motivace, kterou vyvolává denní a roční doba, přítomnost či nepřítomnost jiných lidí a podnětů v okolí apod. (Hartl, Hartlová, 2000, s. 328)

Vnější podněty bývají označovány jako incentive neboli pobídky. (Plháková, 2004)

Maslowova hierarchie potřeb

Humanistický psycholog Abraham Maslow hierarchicky utřídil lidské potřeby a principy jejich působení do pěti skupin:

Obrázek č. 1 - Maslowova pyramida motivace

Maslowova teorie motivace je nejtradičnějším a nejběžnějším způsobem, který lze z hlediska motivace využít. Pracuje s potřebami, které jsou hierarchicky uspořádány a tvoří základ motivačního ovlivňování. Jak je patrné z obrázku, v dolní části jsou umístěny potřeby fyziologického charakteru. Z hlediska motivace při vzdělávání to znamená, že zejména uspokojení fyziologických potřeb je pro studujícího primárně důležité. Velmi těžko lze motivovat studující uspokojením vyšších potřeb, pokud-li nemají uspokojeny své základní materiální potřeby (Veteška, 2012, s. 163). Znamená to tedy, že vyšší řád potřeb uznání a seberealizace poskytuje motivaci nejsilnější stimul - když jsou uspokojovány, nabývají na síle, zatímco nižší potřeby se uspokojováním oslabují. (Armstrong, 2007, s. 224)

3.3 Motivace dospělých k učení a ke vzdělávání

Komplex motivů činností člověka, které jsou spojeny především s potřebami, zájmy, postoji a vlohami, se projevuje současně s určitými emocemi, má velký vliv na zahájení, průběh i výsledky učení dospělého. Dospělí lidé se učit mohou, ale nemusí. (Mužík, 2005) Z hlediska efektivity vzdělávání dospělých se mnohdy považuje za rozhodující faktor úspěšného vzdělávání síla a zaměření motivů účastníka, tedy pohnutek jeho jednání a prožívání. (Beneš 2014)

Mužik (2005) ve své práci říká, že výsledkem je motivace vlastní, ta bývá tou nejlepší motivací. Sebemotivace dospělého člověka probouzí energii k učení. Energie k učení vede přes úspěchy v učení, to souvisí s vytyčením cílů v procesu učení. (Mužik, 2005)

Oproti tomu v publikaci Rabušicové (2008) můžeme naleznout jiný náhled na tuto problematiku. Motivace představuje energii, kterou lidé zaměřují k dosažení určitého cíle. S vidinou dosažení úspěchu a odměny se pochopitelně zvyšuje. Jedinec však často vstupuje do vzdělávání, aniž by to bylo jeho osobní přání, například z důvodu požadavku zaměstnavatele, přičemž se u něj může dostavit následně radost z toho, že se něco nové naučil a v příslušné vzdělávací aktivitě nachází potěšení.

Z hlediska účastníka vzdělávání je možno pyramidu učebních motivů ukázat na následujícím obrázku:

Obrázek č. 2 - Pyramida motivace učení

„Tato pyramida motivů vychází z toho, že vzdělávání dospělých je založeno na získávání informací a formování odborných vědomostí, dovedností či návyků. Cílem vzdělávacích procesů je zvýšení výkonnosti pracovníků. To má zprostředkující dopady na sociální stránku. Na vrcholu pyramidy učebních motivů stojí individuální užitek (toto je v přímém protikladu s dřívějším pojetím, kdy vzdělávání bylo jednoznačně podřízeno společenským cílům a potřebám).“ (Mužik, 2005, s. 11)

Veteška a Vacínová stanovili čtyři oblasti z hlediska motivací (2011):

- Získávání nových znalostí, vědomostí a dovedností poznávací potřeby
- Emocionální a citové stavy v průběhu procesu učení cílové potřeby

- Obtížnost úkolů a problémů, které má jedinec řešit výkonové potřeby
- Sociálních vztahů aktérů pedagogických situací sociální potřeby

Na základě rozsáhlých výzkumů (v různých zemích světa) lze určit strukturu (typologii) motivů účasti na dalším vzdělávání (Beneš 2014, s. 106):

- **Sociální kontakt** – účastníci se snaží navázat nebo rozvinout kontakty, hledají akceptaci druhých, chtějí pochopit osobní problémy, zlepšit svou sociální pozici, mají potřebu skupinových aktivit a přátelství spřízněných lidí
- **Sociální podněty** – účastníci se snaží o získání prostoru nezatěžovaného každodenními tlaky a frustracemi
- **Profesní důvody** – zde jde o zajištění nebo rozvoj další pozice v zaměstnání
- **Participace na politickém, hlavně komunálním životě** – hlavním důvodem je zlepšení svých schopností účasti na komunálních záležitostech
- **Vnější očekávání** – účastník následuje doporučení zaměstnavatele, přátel, sociálních pracovníků, poradenských služeb, atd.
- **Kognitivní zájmy** – tato motivace odpovídá klasické představě o vzdělávání dospělých, která vycházela z vlastní hodnoty znalostí a jejich získávání.

Jiný způsob dělení motivace uvádí ve své práci Palán, kdy motivace je základní podmínka aktivní účasti ve vzdělávacím procesu. Působí zde v jednotě motivy primární i sekundární. Uvádí členění motivace:

- **habituální** (pohnutky, které se odvozují od dříve získaných postojů a způsobů chování - např. postoj ke studiu vůbec)
- **aktuální** (působí momentální, krátkodobé motivy - strach z uplatnění na trhu práce apod.).

Motivaci ve vzdělávání je třeba chápat jako komplex různorodých a vzájemně se podmiňujících faktorů (motivů). Je pozitivně zjištěno, že studijní úspěch zesiluje a stabilizuje výkonnostní studijní motivaci. Neúspěchy nebo přehnané nároky ji snižují a vyvolávají trému. V odborném vzdělávání (dalším profesním, podnikovém) je vysoce motivující návaznost na individuální profesní zájmy a zajištění použitelnosti nově získaných (naučených) znalostí a dovedností.

Významná při učení je především **pozitivní motivace** (zvědavost, předsevzetí, radost z úspěchu, vůle něco dokázat). Pozitivní motivace je umocňována i pocitem vnitřního

uspokojení. Méně účinná je **negativní motivace** - motivování strachem ze sankcí. V zásadě platí poměr: síla motivu = potřeba úspěchu/strach z neúspěchu. (Palán, b.r.)

4 DOSPĚLÝ VE VZDĚLÁVÁNÍ

Pro účely této práce je potřeba si vymezit, kdo je vnímán pod pojmem dospělý student. Charakterizování pojmu dospělého je nejednoznačné.

Častou motivací dospělých ke vzdělávání je okamžitý prospěch. Nejlépe se učí, když vidí bezprostřední hodnotu vzdělávání. Subjektivním filtrem všeho poznávaného jsou osobní životní zkušenosti, což je tím rozdílem proti dětem, které jsou ve vzdělávání v jiné situaci (Liedermanová, 2008, s. 14)

Potřebu vzdělávání dospělých zvyšují přesuny ve struktuře zaměstnanosti, změny v obsahu práce a vůbec snaha lidí zlepšovat své vzdělání z vlastní iniciativy, ať už kvůli lepší kariéře v zaměstnání nebo kvůli rozvíjení svých zálib. Z hlediska jednotlivce totiž vzdělávání dospělých prokazatelně zvyšuje jeho zaměstnatelnost a také usnadňuje přístup k vyšším příčkám kariéry a k vyšším příjmům. (Národní program, 2001)

Učení je pro část obyvatelstva součástí rozumného způsobu života, např. pro technokraticky zaměřené jedince, plánující důsledně svou profesní kariéru nebo naopak součástí kultivace životního stylu, např. v akcích zaměřených na spiritualitu, spontaneitu a sebepoznání. (Beneš 2014, s. 36) U dospělého je důležitá vlastní životní aktivita – sebepozorování, sebeanalýza, sebehodnocení, sebepoznání, sebevzdělávání, sebevýchova, sebeřízení a seberealizace. Dospělost znamená schopnost jednat na základě osvojených společenských norem, schopnost seberealizace i rozhodování v životně důležitých situacích, schopnost předvídat důsledky vlastního jednání a cítit se za ně odpovědný. (Palán, 2002, s. 19)

4.1 Charakteristika dospělého věku a životní etapy dospělosti

Psychicky dospělá osobnost se vyznačuje těmito charakteristikami: „Psychicky dospělá osobnost má vyhraněnou identitu, je autonomní, svobodná v rozhodování, tvořivá, psychicky integrovaná, sociálně integrovaná s prosociálním chováním. Permanentně a iniciativně rozvíjí svůj individuální potenciál sebeřízeným učením v průběhu životní cesty.“ (Machalová, 2010, s. 127).

Věkové členění pro vzdělávání dospělých dle P. Hartla (1999, s. 56-57) rozlišujeme:

- období - 16 až 23 let – **rané mládí**- jedinec dosáhl emoční nezávislosti, rozvoj etického systému, volba profese,

- období - 23 až 35 let – **raná dospělost** – přijetí občanské odpovědnosti, nástup do zaměstnání,
- období - 35 až 45 let – **přechod do středního věku** – přizpůsobení měnícím se časovým perspektivám, revize profesních plánů,
- období - 45 až 57 let – **střední dospělost** – společenské aktivity zralého občana, dosažení profesní kariéry nebo přechod na jinou profesi
- období - 57 až 65 let – **přechod do pozdní dospělosti** – příprava na odchod do důchodu
- období - 65 a více let – **pozdní dospělost** - přizpůsobení se odchodu do důchodu, udržení osobní integrity

Vágnerová (2005) pak dělí dospělost jiným způsobem, na:

- **mladou dospělost** (20 – 40 let), kdy je člověk na vrcholu fyzických sil, „zabývá se“ se v nových rolích a způsobech chování (zakládá rodinu, buduje kariéru), vyjasňuje si vztah k hodnotám a normám, dovršuje vývoj morálního uvažování, stabilizuje se jeho emoční prožívání,
- **střední dospělost** (40 – 50 let), která je dobou sociální zralosti, zodpovědnosti. Člověk je schopen samostatného rozhodování, je na vrcholu sil. Snaží se o dosažení a udržení uspokojivé profesní pozice a stabilizaci rodiny. Úročí úsilí vynaložené na vzdělání v profesi a vztahy v rámci rodiny. Ovlivňuje jej dosažené vzdělání, profesní dráha i úspěšnost v osobním životě,
- **starší dospělost** (50 – 60 let) je charakterizována pocitem vyrovnanosti, domyšleností aktivit a vidění souvislostí. Dochází k úbytku energie a ke snižování tempa výkonnosti. Na jeho konci se oslabuje percepce, zhoršuje se mechanické učení; logické se však mění málo.

4.2 Střední věk

Když se mluví o někom, že je ve středním věku, je jasné, že se nehovoří o mladém člověku po maturitě. Kdy ale vlastně končí mládí a přichází další fáze života? Střední věk není jasně vymežitelnou životní fází, nejsou zde jasné mezníky, které by jej oddělovaly od předcházejícího a následujícího období. Hlavním úkolem střední dospělosti je dosažení a udržení uspokojivé profesní pozice a stabilizace rodiny. V tomto věku se úročí úsilí vynaložené na vzdělání v profesi a úsilí vynaložené na vztahy s lidmi v rámci rodiny.

Střední věk je dobou protikladů. Na jedné straně je čtyřicátník na vrcholu svých životních sil a umí svých kompetencí využívat. Na druhé straně si začíná uvědomovat, že jeho další rozvoj je už hodně časově limitovaný. Bilance, která není mnohdy uspokojivá, může podporovat ochotu ke změně, ať už jde o neuspokojivou profesní pozici či partnerství. (Vágnerová, 2007)

Dlouho se věřilo, že střední věk je výhradně časem vrcholného životního rozmachu. Člověk má za sebou dokončené vzdělání, profesní výcvik a získal zkušenosti, které mu umožňují vystoupat na vrchol profesionální kariéry i osobních met. V období středního věku se hodnoty, cíle a někdy i způsob života, dosud samozřejmé, ocitají v centru pochybností, neboť se zdá, že již přestávají vyjadřovat aktuální životní situaci. Před jedincem se otevírají nové úkoly a životní témata, z nichž některá jsou ve zřetelném konfliktu s dosavadními hodnotami a cíli. (Hrdlička, Kuric, Blatný, 2006)

Bilancování středního věku mění postoj k mnoha hodnotám. Větší důraz je kladen na vnitřní spokojivost vlastního směřování. Člověk hledá skutečný smysl svého dalšího života. Ve středním věku dochází k dalšímu, nepřilíš výraznému rozvoji osobnosti a k vyhranění některých osobnostních rysů. Čtyřicátník je v profesní roli na vrcholu svých schopností, ale i tady přichází bilancování. Mnozí lidé si v tomto věku uvědomují, že mají poslední šanci, aby dosáhli žádoucího sebeuplatnění. (Vágnerová, 2007)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Předmětem výzkumu bakalářské práce je prozkoumat co motivuje dospělé lidi k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Výzkum se zabývá nejen motivy ke vzdělávání, ale i jejich přístupem ke vzdělávání a faktory, které tento zájem ovlivňují. K obohacení výsledků výzkumu přispívá rozdělení výzkumu na dvě skupiny účastníků výzkumu. Jednou jsou studenti humanitního oboru, konkrétně vzdělávacího programu andragogiky (soubor č. 1) a druhou studenti ekonomického oboru (soubor č. 2). Každá skupina je prozkoumávána zvlášť a také zvlášť vyhodnocena. V závěru jsou výsledky výzkumu obou skupin porovnány metodou komparace.

Pro zpracování této práce byl zvolen kvalitativní výzkum, díky němuž bylo možné proniknout do této problematiky. Kvalitativním typem výzkumu nelze popsat sociální skutečnost obecnými zákonitostmi, ale pouze skutečnosti platné pro zkoumaný vzorek, což je nevýhodou kvalitativního výzkumu.

Významný metodolog Creswell definoval že: „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Hendl, 2005, s. 50)

5.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je prozkoumat a vyhodnotit co motivuje lidi k tomu, aby v dospělosti započali studium na vysoké škole, zejména, které faktory jsou při rozhodování ke studiu podstatné, zda je to vyšší finanční ohodnocení, zajištění lepšího pracovního místa, získání nových poznatků či zvýšení sebeuvědomění. Dalším cílem je snaha rozlišit, zda motivující faktory jsou stejné pro skupinu studentů humanitního oboru a pro skupinu studentů ekonomického oboru.

Při určování cílů výzkumu jsem vycházela ze 3 typů cílů dle Švaříčka a Šed'ové (2007):

1. **Intelektuální** – cílem je prozkoumat důvody ke studiu vysoké školy ve středním věku a faktory, které hrají důležitou roli v rozhodování pro studium.
2. **Praktický** – cílem je zjistit, jak se absolvování vysoké školy projeví v životě jedince, zejména v práci a praktickém životě.

3. **Personální** – téma jsem si vybrala z toho důvodu, že sama ve středním věku studuji, a svoje důvody a pocity ze studia můžu srovnat s výzkumnými vzorky.

5.2 Výzkumné otázky

Na začátku si výzkumník vybírá téma výzkumu a určí si základní výzkumné otázky.

Výzkumník může v průběhu výzkumu, sběru dat a analýzy dat otázky modifikovat nebo doplňovat. Z tohoto důvodu je na kvalitativní výzkum nahlíženo jako na pružný typ výzkumu. V jeho průběhu vznikají jak výzkumné otázky a nová rozhodnutí, jak modifikovat zvolený výzkumný plán a pokračovat při sběru dat i jejich analýze. (Hendl, 2005, s. 50)

Výzkumné otázky sledují stanovení výzkumného cíle. Jsou jádrem výzkumu. Vhodné je jejich širší zaměření, aby přílišným zúžením nedošlo k vytlačení důležitých, i když nepředpokládaných jevů, neboť zkoumání jevů je detailní. Pro kvalitativní výzkum je běžné stanovení jedné hlavní a velmi obecné otázky a několika otázek vedlejších, specifických. Odpovědi na jednotlivé specifické otázky skládají dohromady odpověď na hlavní otázku. (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 69 -70)

Prostřednictvím rozhovorů s informanty bylo cílem práce odpovědět na otázku:

Co motivuje studenty ke studiu na vysoké škole ve středním věku?

Tato hlavní výzkumná otázka byla rozvíjena v dalších tématech:

- Důvody nepokračování ve studiu ihned po střední škole
- Souvislosti studia s pracovním postem
- Finanční motivace
- Poznávání nových lidí
- Získání nových informací
- Změna sebeuvědomění

5.3 Metody zkoumání

Pro tento výzkum byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu. Jako metoda kvalitativního výzkumu byl zvolen hloubkový polostrukturovaný rozhovor nebo-li interview, což je nejrozšířenější používanou metodou při sběru dat. Jeho označení je hloubkový rozhovor

(in-depth interview), což je nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek. (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 159)

Podle Michala Miovského si v polostrukturovaném interview (rozhovoru) vytváříme určité schéma, které je pro tazatele závazné. Jsou to obvykle okruhy otázek, na které se budeme účastníků ptát. Je možné zaměňování pořadí věnovaným okruhům otázek a tím maximalizujeme výtěžnost interview. Při polostrukturovaném interview je vhodné použít následné upřesnění a vysvětlení odpovědi účastníka. Tedy si ověříme, že jsme správně odpověď pochopili a interpretovali, klademe různé doplňující otázky a téma rozpracováváme do hloubky, do jaké je to užitečné vzhledem k cílům a definovaným výzkumným otázkám. (Miovský, 2006)

Při správně vedeném interview cítí jak tazatel, tak jeho partner, že jde o dvoustrannou rovnocennou komunikaci. Úkolem tazatele je jasně sdělit, jaké informace požaduje a proč jsou pro něho důležité. Pro udržení důvěry by měl tazatel poskytnout partnerovi informaci o účelu otázky. Je důležité, aby neutrálnost postoje vyjadřoval tazatel neutrální formulací otázek. (Hendl, 2005, s. 52)

5.4 Výběr informantů

Informanti pro tento výzkum byli vybráni na základě záměrného výběru dle předem daných kritérií. Jednalo se o kritéria z hlediska věku a vysokoškolského studia humanitního vzdělávacího oboru a ekonomického oboru. V teoretické části je popsán střední věk od různých autorů, pro tento výzkum byl stanoven věk mezi 35 -50 lety. Bylo osloveno 5 informantů humanitního směru, všichni programu andragogika a 5 informantů, kteří mají vystudovaný ekonomický obor.

Tabulka č. 1 - Informanti

<i>Jméno</i>	<i>Pohlaví</i>	<i>Věk</i>	<i>Obor</i>
Karla	žena	41	humanitní obor
Marie	žena	44	humanitní obor
Anna	žena	50	humanitní obor
Lenka	žena	38	humanitní obor
Pavel	muž	41	humanitní obor

<i>Jméno</i>	<i>Pohlaví</i>	<i>Věk</i>	<i>Obor</i>
Hana	žena	47	ekonomický obor
Petra	žena	41	ekonomický obor
Mírek	muž	42	ekonomický obor
Saša	žena	41	ekonomický obor
Jana	žena	42	ekonomický obor

5.5 Provedení samotného výzkumu

Rozhovory s jednotlivými informanty probíhaly během prosince 2014 až ledna 2015. První kontakt proběhl elektronickou poštou, kdy byli účastníci šetření informováni o tématu rozhovoru a později byl domluven termín samotné schůzky. Bylo ponecháno na rozhodnutí informantů, kde chtějí, aby se schůzka uskutečnila. Většina z nich volila setkání v kavárně a dvě informantky poskytly rozhovor přes skype.

Před samotným výzkumem byly vypracovány základní otázky, které byly během rozhovoru položeny a dále se rozvíjely.

Na začátku schůzky byli informanti seznámeni podrobněji s výzkumem, bylo domluveno zachování anonymity, za tím účelem mají smyšlené jména. Také jim byl předložen k podpisu souhlas týkající se nahrávání a následného zpracovávání rozhovoru pro účely výzkumného šetření.

Jak již bylo zmíněno, všechny rozhovory byly nahrávány na diktafon a trvaly mezi 20 - 40 minutami. Poté byly všechny rozhovory přepsány a dále pak kódovány. Jeden z kódovaných rozhovorů je nedílnou součástí této bakalářské práce.

5.6 Postup analýzy dat

Jednotlivé rozhovory byly zpracovávány formou otevřeného kódování, tj. že analyzovaný text rozdělíme na jednotky neboli kódy. Jednotkou může být slovo, sekvence slov, věta či odstavec. Jednotkou neboli kódem se stává významový celek různé velikosti. Při volbě kódu si klademe otázku, o čem daná sekvence vypovídá, jaký jev či téma reprezentuje. (Miovský, 2006)

Jakmile máme vytvořený seznam kódů, je možné začít s jejich systematickou kategorizací. (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 211)

Kategorie je třída pojmů, která vzniká tím, že vzájemně porovnáváme a třídíme významové jednotky (kódy) a v nich obsažené pojmy a snažíme se zjistit, zda náleží jinému podobnému jevu, nebo jinému jevu nenáleží, a tvoří tedy samostatný odlišitelný celek. Tímto způsobem jsou pojmy seskupovány do vyššího řádu, který nazýváme kategorie. (Miovský, 2006)

Kódy, které vzešly z otevřeného kódování, seskupujeme podle podobnosti nebo jiné vnitřní souvislosti. Začínáme budovat hierarchický systém – pod hlavičkou nově pojmenované kategorie slučujeme pojmy – kódy, které se zdají příslušet ke stejnému jevu. (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 221)

V rámci získání interpretovaných dat byly kódy seskupeny do několika kategorií:

5.7 Kategorie skupiny č. 1

5.7.1 Důvod nepokračování po střední škole

Kategorie sdružuje následující kódy:

Rodinná situace, ekonomická situace, neúspěch na jiné VŠ, peníze, finanční situace, samostatnost, těhotenství, mindrák rodičů, rodina, politická situace, špatný výběr školy a nechuť studovat.

Tato kategorie vysvětluje důvody informantů pro nepokračování ve studiu po střední škole. Většina informantů se shoduje na podobných důvodech, které jim zabránily ve studiu. Téměř všichni respondenti uvedli ekonomickou situaci v rodině jako jeden z hlavních důvodů, proč nepokračovali po střední škole v dalším studiu. Dokládají to uvedené části rozhovorů:

„...bylo přesně stanoveno, že po škole půjdu do práce vydělávat peníze, že mě nikdo nebude živit... a podporovat...“ (Anna)

„...mamka by to absolutně sama finančně nezvládla..., že jediné s podporou babičky, a to by mamka měla celý život na talíři, takže jsem se rozhodla, že nepůjdu na vysokou, že to odložím, že nastoupím hned do práce, abych mamce pomohla vlastně s penězma...“ (Karla)

„...tehdejší rodinná situace, při které si rodiče nemohli dovolit nechat mě studovat...“ (Lenka)

Jedna z informantek začala sice studovat vysokou školu, ale školu ukončila z důvodu svého těhotenství.

„...ale poněvadž jsem otěhotněla, tak jsem studium ukončila... a pak konec šmitec... jenom rodina, děti...“ (Marie)

Další z informantů po střední škole studovat chtěl, ale na vysokou školu nebyl přijatý.

„...tak jsem dělal přijímačky na Vysokou školu ekonomickou, áá nedostal se...“ (Pavel)

5.7.2 Prvotní impuls

Kategorie sdružuje následující kódy:

Správný čas ke studiu, vhodný čas ke studiu, uvědomění si, touha studovat, absence VŠ, lítost nedokončení VŠ, vnitřní potřeba, konkurence.

Všechny ženy informantky jsou zajedno v tom z názorů, že vždy chtěly VŠ studovat, jen díky nepřízni různých okolností to nešlo hned po střední škole a musel nastat ten správný čas. Vlastně pro ně neexistoval žádný prvotní impuls, který by tuto touhu po studiu spustil, ten v nich byl hluboce zakořeněn. Ovšem u Pavla tomu bylo jinak. Jeho spouštěčem k poslednímu studiu na VŠ bylo nezdravé konkurenční prostředí společnosti, kdy je titul nutností k vykonávání jím zvolené profese.

„...protože bych musela jít studovat techniku, a to jsem nechtěla, nemohla bych studovat to, co mě baví...“ (Anna)

„...já jsem chtěla vysokou vždycky a jenom jsem čekala na vhodný okamžik...“ (Katka)

„...já jsem vždycky chtěla tu školu nějakým způsobem mít a jít studovat... ale jenom jsem právě čekala na ten vhodný okamžik...“ (Lenka)

„...tak abys obstál v takové konkurenci, tak je dobré to formální vzdělání mít...“ (Pavel)

5.7.3 Uplatnění v zaměstnání

Tato kategorie sdružuje následující kódy:

Souvislost práce a studia, příbuznost s prací, nezaměstnanost, bývalé zaměstnání, státní úředník, souvislost práce a školy, personalista, práce, využití znalostí.

Tři z pěti informantů pracují jako personalisté a jedna z dotázaných pracuje jako státní úředník. Všichni mají v práci každodenní komunikaci s dospělými lidmi. Denně s nimi

hovoří, řeší pracovní problémy nebo jen slouží jako posluchači v pracovních záležitostech. Tedy znalosti, které získaly během studia, jsou pro ně velice důležité, ve svém zaměstnání je využívají.

„...no tak já jsem mimo jiné personalista... na klubu kultury, je to příspěvková organizace, čili to... jaksi ta souvztažnost tam existuje...“ (Pavel)

„...pracuju jako personalistka už 9-tým rokem, takže jo, určitě, určitě souvisí...“ (Lenka)

Poslední z dotázaných je momentálně bez zaměstnání, nicméně si je jista, že školu v budoucnu využije.

„...protože nikde není psáno, že musíš pořád dělat to, co děláš... a vzhledem k tomu, že ten obor je práce s lidmi, dospělými lidmi a zahrnuje v sobě i třeba rodinné vzdělávání, které by mě hodně bavilo, tak vůbec to nevidím tak, že do budoucna by to nemělo přínos...“ (Karla)

A jedna z informantek uvedla přímo ukázkou ze zaměstnání.

„...zaměstnáváme v rámci projektu nezaměstnanosti studentku po škole, kterou jsme přijali... a já jí dělám mentora... přímo jsem to použila do praxe...jak jsme se naučili, jak v psychologii tak v andragogice...“ (Anna)

5.7.4 Motivace financemi

Tato kategorie obsahuje pouze jeden kód, a to peníze.

Finanční ohodnocení, to je jeden z hlavních důvodů, proč chodíme do zaměstnání, ne-li ten hlavní. Ale ne vždy studium zaručí zvýšení mzdy či platu. U dotazované, která pracuje ve státní správě, bylo finanční hledisko hodně důležité. Díky studiu na vysoké škole se zařadí do vyšší platové třídy.

„...tedy když si školu dodělám, tak platově půjdu nahoru...“ (Marie)

Informantka Anna očekává, že po získání titulu by mělo přijít automatické finanční navýšení.

„...eee ovlivní...když vykonáváš práci, musíš být za ni i ohodnocena...jenom z pocitu dobře vykonané práce žít nemůžu... jenom za úsměv do práce chodit nebudeš...“ (Anna)

A zbývající respondenti uvedli, že ukončení vysoké školy nebude mít na finanční ohodnocení v zaměstnání vliv, což dokazují následující úryvky:

„...ne, určitě ne...“ (Lenka)

„...ne na klubu kultury máme všichni smluvní mzdy...“ (Pacel)

„...ee mohla, ale neřekla bych...“ (Karla)

5.7.5 Náhled společnosti

Kategorie sdružuje následující kódy:

Vliv okolí, vnímání okolím, maturita nestačí, uplatnitelnost VŠ, věk vnímání titulu.

Někteří informanti také zmínili náhled společnosti na vzdělání respektive získání titulů. Dnešní doba posunula hranice na vzdělání, kdy na pracovní pozice, kde dříve stačila střední škola, tak nyní je potřeba vysoké školy. Uvádějí, že dnes si společnost potrpí na akademické vzdělání, respektive na potřebu zviditelňovat se prostřednictvím titulů, jak uvádí jeden z informantů.

„...žijeme ve společnosti, která si potrpí na to, že má jako ve svém čele lidi, kteří mají hodně písmenek před a za jménem...“ (Pavel)

„... samozřejmě v dnešní době je maturita... a ještě ke všemu maturita na gymnáziu... vlastně vůbec nic neznamená...“ (Karla)

5.7.6 Poznávání nových lidí

Kategorie sdružuje následující kódy:

Nové známosti, nové vztahy, vliv kolegů, obohacení lidmi, nový pohled na život, přátelství, podpora spolužáků, vliv učitelů, kooperace, různost.

Všichni informanti se vyjádřili pozitivně. Někteří z dotazovaných podotkli, že přátelství, která vznikla po dobu studia, trvají dodnes. Ačkoli to na počátku studia nebylo to hlavní, co je ke studiu vedlo, tak byly a jsou vztahy tím, co kromě diplomu informantům zůstalo a za co jsou vděční.

„... začala vznikat nová přátelství, kamarádství... tato kamarádství se během tří let studia některá rozpadla, některá stmelila a některá přetrvávají dodnes...“ (Anna)

„...ty lidi, které jsem tam poznala, tak si myslím, že jsme byli výborná parta, dokázali jsme se vzájemně podpořit, takže určitě na tom konci, že ty lidi bylo jedno z toho nejlepšího na tom studiu...“ (Lenka)

„...že vždycky v té třídě to jako bylo zajímavé, že vždycky se potkali lidé, kteří i po letech si mají pořád co říct...“ (Pavel)

Všechno co nás obklopuje, nás nějakým způsobem ovlivňuje, ať chceme či nikoli a také informanti zmiňovali nejenom vytváření nových vztahů, ale i to, jak se mezi spolužáky a učiteli navzájem ovlivňovali a formovali...

„... ale ta vzájemná podpora, ta vás zase vedla dál... Takže ovlivnili, mě moc... A učitelé taky...“ (Marie)

5.7.7 Podpora okolí

Kategorie sdružuje následující kódy:

Podpora zaměstnavatele, nezájem rodičů, podpora nové rodiny, rodina, odložení studia, odrazování od studia, podpora v práci, možnost studia, motivace okolí, podpora v práci, rodina funguje, opustit koníčky, pracovní podmínky, podpora rodiny, podpora okolí.

Všichni respondenti měli podporu svého zaměstnavatele, Anna měla se zaměstnavatelem sepsanou kvalifikační dohodu. Všichni se shodli na tom, že zaměstnavatel jim umožňoval dřívější odchody z práce, ať už na výuku, tak na zkoušky, žádný se nesetkal s kladením překážek, ačkoli někteří zmiňovali, že ne všichni zaměstnavatelé mají takový pozitivní přístup.

„... takže já mám placenou dobu ve škole, mám placené volno, když mám výuku, zkoušky a placené volno den před zkouškou...“ (Anna)

„... já jsem s tímto opravdu neměl žádný problém, já si můžu čas v práci, vzhledem ke svému postavení organizovat sám...“ (Pavel)

„... tak s tím nikdy nebyl žádný problém, stačilo opravdu jenom napsat, že do práce nepřijdu a všechno probíhalo úplně bez problémů...“ (Lenka)

Všichni informanti shodně uvedli, že podpora ze strany rodiny byla, což bylo pro všechny tím základním kamenem pro to, aby studovat mohli!

„...manželka ta je spíš taková hodně praktická, každopádně podpora od ní byla...“ (Pavel)

„...podpora určitě byla, taková asi jak jinde...“ (Lenka)

„...rodina mě velmi podporuje, děti jsou nadšené, že jako matka studuji, velmi mě podporují, mají z toho radost...“ (Marie)

Informantky také uvedly, že podporovala nejen rodina a zaměstnavatelé, ale podpora byla i od přátel a nejbližšího okolí.

„...celkově jsou všichni moji přátelé mému studiu nakloněni pozitivně...“ (Marie)

5.7.8 Touha po poznání

Kategorie sdružuje následující kódy:

Poznatky a informace, touha dál studovat, nové využití, touha po znalostech, přínos informací, nové obzory, nové podněty, přínos vědomostí, důležitost.

K tomuto dotazu se všichni informanti vyjádřili souhlasně. Je to jedním ze stěžejních motivů proč studovat na vysoké škole, a to je právě touha po nových znalostech, vědomostech, rozšíření svých vlastních obzorů, získávání nových informací a nakládání s nimi.

„...hledal jsem si co mě o něco obohatí.. co by bylo pro mě užitečné...“ (Pavel)

„...jo to bylo to nejdůležitější při té mojí motivaci, co mě vlastně donutilo jít studovat...“ (Lenka)

„...samozřejmě jsem si vybírala školu, která bude pro mě přínosná, kde se dozvím věci, které budou pro mě přínosné...“ (Marie)

„...maximálně ano, ten můj rozvoj je pro mě hodně důležitý...“ (Karla)

5.7.9 Vysokoškolský titul

Kategorie sdružuje následující kódy:

Důležitost titulu, nutnost titulu, diplom, společenská prestiž.

Potřeba vysokoškolského titulu se u dotazovaných různí. Tři informantky odpověděly, že je to víceméně bonus toho studia, z praktického hlediska pro ně nemá v současnosti využití. Nicméně v tom vidí společenskou prestiž. Informantka Marie titul potřebuje k výkonu svého zaměstnání a Pavel titul potřebuje k plánované politické kariéře.

„...no ano vysloveně vysloveně, tu školu, kterou dělám teď, tak ji dělám vysloveně proto, že potřebuju obhájit nebo, že potřebuji titul...“ (Pavel)

„...ano, jenom pro pocit že ho máte, vnitřně...“ (Karla)

„...ne, ne to určitě ne, u mě to opravdu nebylo ani o tom diplomu...“ (Lenka)

„...je to pro mě jakési zadostiučinění, ano, když to dokážu... No a každopádně v práci to potřebuji...“ (Marie)

5.7.10 Vyplnění volného času

Kategorie sdružuje následující kódy:

Nedostatek času, volný čas, čas, vyplnění času, méně času na koníčky.

Žádný z dotazovaných nešel studovat jen kvůli nadbytečnému času, všichni se shodli, že čas, který obětovali studiu, museli ukrojit někde jinde. Někteří hovořili o koníčcích, které omezili, společenský život, sportovní aktivity. Jen dotazovaná Marie zmínila, že díky dospělému věku svých dětí měla více času, který mohla škole věnovat.

„...kdyby člověk ten čas neměl, tak by ho to nedonutilo, ale tím, že jsem ho měl... evidentně jsem ho měl... tak jsem si to mohl dovolit, takže možná že jo...“ (Pavel)

„... ale důvodem bylo i množství času, které jsem měla, když děcka odrostly...“ (Marie)

„... čas, který jsem věnovala tomu studiu... jsem musela prostě ukrajovat někde jinde..., takže to nebylo vyplnění času...“ (Lenka)

5.7.11 Postup v kariéře

Kategorie sdružuje následující kódy:

Pozice bez vlivu na studium, spokojenost v práci, stálost pracovní pozice, změna pozice – přání, kariérní růst, postavení v práci.

V této kategorii se dotazovaní příliš neshodují. Ve skupině jsou jak ti, kteří očekávají kariérní růst po dokončení tak i ti, kteří na to ani nepomýšlejí.

Anna počítá s tím, že díky vysoké škole bude na kariérovém žebříčku stoupat. Rovněž Pavlovi by získání vysokoškolského titulu mělo zabezpečit vyšší post v rámci jeho profese. Lence i Marii ukončení VŠ studia neovlivní pozici v zaměstnání. Karla vzhledem k tomu, že je momentálně nezaměstnaná, tak je tato otázka u ní bezpředmětná.

„...pravděpodobně postoupím výš...“ (Anna)

„...mám ambici jaksi ucházet se o ten post nejvyšší...“ (Pavel)

„...v podstatě se pozice nezmění, tu budu vykonávat dál stejně...“ (Marie)

5.7.12 Sebeuspokojení

Kategorie sdružuje následující kódy:

Vlastní uspokojení, spokojenost s tím, co jsem se naučila, sebeúcta, sebevědomí, hrdost, sebeúcta, přínos pro ženy, vnitřní motivace, prozření, emoční pozitivita.

Nakonec všichni dotazovaní přišli k závěrům, že jsou na sebe pyšní, že dokázali tuto etapu úspěšně dokončit a studium uzavřít, každý z nich to formuloval trošku jiným způsobem, ale v podstatě to sebeuspokojení, větší sebevědomí sehrálo významnou roli u všech, což dokazují následujícími výňatky:

„...opravdu jsem na sebe hrdá a měla jsem pocity štěstí...člověk se má mít rád, má být rád, že tady na tomto světě je...“ (Anna)

„...takže ano, taková jakási sebeúcta tam hraje roli...“ (Pavel)

„...sebeúcta... hm... to souvisí s tím sebevědomím, že člověk opravdu je hrdý na to, že v tomhle věku tu VŠ dělá... určitě... myslím si, že speciálně ženské nebo ženy, že jim to hodně pomůže...“ (Karla)

„...určitě nějakým způsobem poznamená, ať už v dobrém nebo špatném a nějak vás to zformuje, takže čekat jsem to nečekala, ale myslím, že se to určitě stalo...“ (Lenka)

„...ano mohla vážím si toho čeho jsem prozatím dosáhla... jsem dobrá, že to zvládám..., radost...“ (Marie)

5.7.13 Plány do budoucna

Kategorie sdružuje následující kódy:

Plánování budoucnosti, spokojenost, nové cíle, dobrovolnictví, praktické využití, další studium, přínos do budoucna, spokojenost ve státním.

I u této kategorie se odpovědi různí, každý z dotázaných má o budoucnosti jiné plány. Anna díky kvalifikační dohodě musí ve svém zaměstnání pracovat 5 let, i díky této skutečnosti žádnou velkou změnu neplánuje, ačkoli možnost nevylučuje. Pavel plánuje politickou kariéru, rovněž Marie by chtěla zkusit jinou pracovní pozici. Karla má v plánu studovat magisterské studium a Lenka je spokojená ve svém současném zaměstnání, ale výhodnou nabídku by zvažovala.

„...co ti přijde do cesty...jo... co se ti nabídne, ale teď jsem já vázaná, že v té firmě musím zůstat..., ale kdyby mně přišlo něco zajímavého, tak bych možná neváhala...“ (Anna)

„...politika, ano... já se chci politice opravdu věnovat do budoucna...“ (Pavel)

„...že bych ještě zkusila jinou pracovní pozici, a to na poradenství...to je práce s klienty, takže...“ (Marie)

5.8 Kategorie skupiny č. 2

5.8.1 Důvod nepokračování po střední škole

Kategorie sdružuje následující kódy:

Špatný výběr školy, rodina, málo peněz, finanční situace, akceptování situace, užít si samostatnost, ekonomická situace, osamostatnění, peníze, nezávislost, ekonomické hledisko.

Stejně jako u informantů z humanitního směru se dá konstatovat, že i dotázaní, kteří studovali ekonomický obor, měli k nepokračování velmi podobné důvody. Opět se skloňovali slova jako peníze, špatná ekonomická situace rodiny, nezávislost na rodičích, což se dá doložit následujícími příklady:

„...potřebovala jsem jít do práce...potřebovala jsem peníze...“ (Petra)

„...toto byl jediný důvod, byly to peníze...“ (Saša)

„...moje rodina by to nezvládla finančně...“ (Jana)

„...bylo mně řečeno, že už musím začít vydělávat a starat se finančně o sebe sama...“ (Jana)

Našli se i informantky, které uvedly samostatnost, ať už finanční, tak samostatnost osobnostní. Tato touha byla pro ně daleko větší než touha po vzdělání.

„...chtěla jsem být velice brzy nezávislá, chtěla jsem jít do práce a nechtěla jsem být závislá na rodičích... a na nikom...“ (Saša)

„...protože jsem byla ráda za peníze, nezávislost, svobodu...“ (Hanka)

Jediný z dotazovaných pokračoval dál na VOŠ, a ač ji dokončil, neviděl v tomto povolání svoji budoucnost, což dokazuje následující:

„...obor, který jsem si vybral tak není ten pravý ořechový...“ (Mirek)

„...tu školu jsem sice dodělal, jediný přínos ale pro mě byl tím, že jsem si tam našel manželku...“ (Mirek)

5.8.2 Prvotní impuls

Kategorie sdružuje následující kódy:

Nutnost VŠ, povýšení v zaměstnání, spokojenost s výběrem školy, vliv okolí, obava o práci, informace o škole – možnost, strach o místo, nezaměstnanost, nutnost studia, postup v kariéře.

Opět se musíme vrátit k hlavnímu tématu této dotazované skupiny, a to je jejich zaměstnání. Ať už byl prvním impulsem strach o práci, potřeba vyššího postu, lepší finanční ohodnocení, tak jmenovatelem všeho tohoto je jejich zaměstnání. V podstatě se dá říct, že pro tyto informanty bylo studium existenční záležitostí, která jim a jejich rodinám měla zabezpečit adekvátní životní podmínky a z tohoto všichni vycházeli.

„...do práce nastoupila nová kolegyně, která má vysokou školu, a tak jsem se cítila trošku ohrožená ve své funkci. Bála jsem se o své místo, tak jsem si to tak musela trošičku pohlídat...“ (Hanka)

„...tak v zaměstnání se mluvilo o tom, že na nás bude vyvíjen nátlak, že pokud chceme zůstat v současné pozici, tak potřebujeme vysokou školu...“ (Jana)

„... vždýcky jsem si uvědomoval, že člověk má lepší kredit, když tu vysokou školu má, a pokud jsem se chtěl pohnout z místa, tak jsem věděl, že si nutně musím školu dodělat, no a já se pohnout z místa chtěl... prostě jsem věděl, že se mně to studium v té práci zúročí... Já jsem tenkrát věděl, že musím tu školu, dělat, dneska je to absolutní nutnost... chtěl jsem ji dělat kvůli zvýšení svojí kvalifikace a potenciální uplatnitelnosti...“ (Mirek)

„...on mně nabídl pozici, kde vlastně je potřeba jako podmínka vysoká škola, minimálně vyšší odborná by tam stačila... A že teda kdybych chtěla jít na tuto pozici, tak tam je potřeba vysoká škola...“ (Saša)

5.8.3 Uplatnění v zaměstnání

Tato kategorie sdružuje následující kódy:

Státní správa – úředník, pracovní pozice, potřeba vzdělávání, strach o místo, úředník, lepší pracovní pozice, státní správa, postup v kariéře, uplatnitelnost, pracovní místo.

V dnešní době je minimálně bakalářský titul ve státní správě nutností, což všichni informanti potvrzují a toto byl pro ně důvod studia. U všech dotázaných nešlo tak úplně o konkrétní výběr školy, ale důležitá byla potřeba vysokoškolského vzdělání pro udržení si práce.

„... toto je pro mě nejdůležitější... udržet si práci... strach o práci byl prvořadý...“
(Hanka)

„...já pracuju na městském úřadu na živnostenském oddělení od svých 30ti let..., ano vybrala jsem si obor, který souvisel s mojí prací...“ (Jana)

„... vždycky jsem si uvědomoval, že člověk má lepší kredit, když tu vysokou školu má...“
(Mirek)

„... díky škole jsem se později přihlásil na výběrové řízení na post vedoucího odboru u nás na úřadu, to místo jsem dostal... byla tam podmínka vysoké školy...“ (Mirek)

„... nabídl pozici, kde vlastně je potřeba jako podmínka vysoká škola, minimálně vyšší odborná...“ (Saša)

5.8.4 Motivace financemi

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

Vyšší plat, finanční ohodnocení, peníze – vyšší standard.

Jak už jsme výše uvedli, všichni informanti pracují ve státní správě, což znamená, že po absolvování vysoké školy a získání titulu získají i vyšší plat, případně neseoustupí tabulkově níže. Takže opět se všichni shodli, že finanční motivace pro ně byla jednou z těch stěžejních.

„... že když člověk vystuduje, tak bude mít lepší místo a taky lépe placené, a tím tedy jsou tou motivací i peníze, takže ano...“ (Mirek)

„... chodím do práce kvůli penězům...“ (Hanka)

„... když člověk samozřejmě peníze potřebuje, proto pracuje, aby se nějak uživil...“ (Jana)

„... určitě, určitě, říkala jsem si, že když už tu školu dělám a dodělám, tak chci tu lepší funkci, která je i lépe placená... což se mi teda i nakonec podařilo...“ (Petra)

„... takže je tam vyšší platové ohodnocení určitě, takže i kvůli penězům...“ (Saša)

5.8.5 Náhled společnosti

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

Rozdílnost vysokých škol, prestiž VŠ – nedůležitost, rozdílnost soukromé a státní sféry.

K této kategorii se vyjádřili pouze dva z informantů. Informantka Hanka komentuje tuto kategorii jako neustálé změny ve společnosti, kterým je potřeba se neustále přizpůsobovat. A naopak Mirek to pojal jako srovnání státní a soukromé sféry, kdy říká, že státní sféra je podceňovanou oblastí:

„...v práci se pořád změny řeší, naši zákonodárci pořád něco vymýšlí, já se pořád něčemu novému učím, ale myslím, že v současnosti to tak máme všichni...člověk dneska přece pořád něco nového zkoumá, pořád leží v papírech a přemýšlí nad něčím novým...“
(Hanka)

„... mimo jiné o státních úřednících se říká, že jsou v soukromé sféře nepoužitelní...“
(Mirek)

„... jak se všechno pořád mění, dřív když někdo často měnil zaměstnaní, tak byl fluktuant a dnes je to člověk, který se v každém zaměstnání něco nového naučil...“ (Mirek)

„... když jsem vyšel ze střední školy, tak vždycky bylo v zaměstnání pár lidí, kteří vysokou školu měli, ale teď vidím tady u nás na úřadě, že už na řadové pozice se požaduje vysoká škola nebo minimálně bakalářské vzdělání. Člověk dneska bez vysoké školy moc šancí nemá...“ (Mirek)

5.8.6 Poznávání nových lidí

Do této kategorie patří tyto kódy:

Nové známosti, nové vztahy, týmová spolupráce, srovnání s mladými spolužáky, kamarádství, vzájemná motivace.

Stejně jako u dotázaných z humanitní skupiny se i tito shodují na tom, že díky studiu na VŠ získali nové vztahy, které se změnili v kamarádství a přetrvávají dodnes. Stejně tak se shodně vyjádřili k důležitosti vzájemné podpory mezi spolužáky, která pro ně byla velkou motivací pro dokončení studia.

„... setkání se zajímavými lidmi, se kterými udržuju kontakt dodneška...“ (Hanka)

„...byli jsme výborná parta, která perfektně spolupracovala, pomáhala si, ráda na to vzpomínám...“ (Hanka)

„...ta spolupráce byla hodně důležitá... protože vliv jsme měli všichni na sebe navzájem a jeden druhého jsme motivovali táhnout to dál... kolektiv prostě dělá divy...“ (Hanka)

„...v průběhu to určitě člověka obohatí, zajímaví lidi, nové známosti, rozšiřuje to obzory a dostává se člověk i někam, kde by ho vůbec dříve nenapadlo, že se tam dostane... i díky tomu mám známé v jiných oborech..., ano to bylo dobré...“ (Mirek)

„...s tím jsem na počátku nepočítala, že se něco takového stane... jsem za to moc ráda...myslím, že když tam máš aspoň jednoho takového člověka se kterým spolupracuješ, tvoříš tým, tak je to o sto procent lepší... to studium... než když je tam člověk sám...“ (Petra)

„...A my jsme se tam sešli, tak skvělá parta, že úplně jsem byla nadšená a ráda, že jsem tam byla... díky těmto novým kamarádům, se kterými udržuju kontakt i po škole!!!“ (Saša)

5.8.7 Podpora okolí

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

Rodina, odpovědnost, absence rodiny, samota, rodina – souhlas, podpora, nezájem rodičů, časová tíseň, emoční krize, rodinná situace, kvalifikační dohoda, pracovní podmínky, pojištění práce.

Další téměř shodnou kategorií je kategorie podpora rodiny. Až na dotazovanou Janu, která žije sama a rodinu nemá, jsou všichni zajedno v tom, že podpora rodina pro ně byla velmi důležitá a že skutečně byla! Byť někteří za dobu studia prošli i těžšími chvílemi, tak nyní mohou říci, že na to, co dokázali, jsou jejich blízcí pyšní.

„... že jsme se doma domlouvali, protože to stálo peníze, hodně peněz, jestli nám to všechno vyjde. Negativní ohlasy žádné nebyly, vesměs mě kluci poplácali po rameni a řekli, že su dobrá...“ (Hanka)

„... no podporovala, já jsem ženatý... Jak manželka, tak rodiče mě podporovali. A já mám odpovědnost vůči rodině...“ (Mirek)

„... velice mě ovlivnila rodina... Můj manžel ten nejdřív dělal strašného machra, jak to bude všechno v pohodě, že nic nebude žádný problém, ale v prvním ročníku jsme se téměř rozváděli, protože všechno najednou problém byl... Ale moji rodiče se k tomu postavili

úplně úžasně, pomáhali mi s dcerou, úplně perfektně... No a manžel je, je taky jako úplně hrdý na to, že jsem to dokázala. To on jenom jako, ale je hrdý...“ (Saša)

Co se týká podpora zaměstnavatele, tak dvě informantky měly se zaměstnavatelem uzavřenou kvalifikační dohodu, což jim zabezpečovalo volno s náhradou platu na přednášky, zkoušky i přípravu ke studiu. Zároveň je to ale na několik let omezí ve výběru v kariéře u jiného zaměstnavatele.

„... tak já jsem podepsala, teda tak to úřad po mně požadoval, tak mně vyšel vstříc s tím, že jsem mohla čerpat studijní volno placené... a podmínka byla do jednoho nebo do dvou let nastoupit ke studiu...“ (Saša)

Dotazovaná Hanka brala podporu zaměstnavatele i z jiného úhlu. V podepsání kvalifikační dohody viděla určitou pojistku svého nynějšího zaměstnání. U zbylých dotazovaných se nedá hovořit ani o podpoře ani o ztěžování studia, zaměstnavatelé věděli o studiu svých podřízených, ale tito uskutečňovali své studijní aktivity ve svém volném čase, případně si čas napracovávali.

„...já jsem studovala se souhlasem zaměstnavatele, takže jsem měla s ním podepsanou smlouvu o tom, že mně umožní studovat, poskytne mně volno, abych mohla jezdit na přednášky, zkoušky a připravovat se. Ale na druhou stranu jsem se zavázala, že 5 let tam zůstanu, takže pro mě to byla i taková pojistka, teda že mě nevyšoupnou, protože je podepsaná smlouva...“ (Hanka)

5.8.8 Touha po poznání

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

Malý zájem o poznání, přínos pro život, všeobecný rozhled, touha po znalostech, vzdělávání se, větší přehled, přínos, obohacení, nové znalosti počítače, využitelnost – přínos, použitelnost.

Opět se dá říct, že se informanti shodují na tom, že touha po nových informacích pro ně nebyla na začátku studia tou hlavní motivací, ale postupem času, jak studiem procházeli, zjišťovali, že mnohé informace takto získané se jim hodí, jak do práce, tak do praktického života.

„...co bylo pro mě hodně přínosné, tak to byly počítače, já to ve škole neměla, tak za toto jsem vděčná, hodně jsem se tam naučila. Já tu práci s počítačem považuji za důležitou, opravdu to jsem se moc naučila... a taky angličtinu, ta mně dala zabrat, chodila jsem na

doučování, to chodím dodnes, za to jsem taky ráda, že mě to přinutilo, když jedem někam do zahraničí, tak se trochu domluví, to je dobré...“ (Hanka)

„...no no jako v práci rozhodně moc... vzhledem k tomu, že jsem začala dělat na úřadě a v rámci toho, že jsem studovala tu veřejnou správu, tak to mi hodně pomohlo, to využívám maximálně, ne samozřejmě ze všech předmětů, ale určitě... Třeba když jsme měli nějaké předměty orientované na nějaké právo... to byl pro mě velký přínos...“ (Petra)

„...ale většina, můžu říct, zejména ty ekonomické poznatky byly velice přínosné pro můj praktický život...“ (Saša)

5.8.9 Vysokoškolský titul

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

Nutnost k práci, nedůležitost, nepovyšování se, nutnost k pozici, jistota, rozdílnost soukromé a státní sféry, důležitost jen k pozici, nutnost k práci, nutnost diplomu.

Jak už jsme zmiňovali na počátku pro všechny z ekonomického směru je vysoká škola potažmo získání diplomu důležité pro jejich postavení v práci. A takto to také informanti cítí. Samotný vysokoškolský diplom pro ně není až tak důležitý, ale vyzdvihují spíše to, co představuje.

„...vůbec ho nepoužívám, navíc jenom Bc. je takové nic moc. Používám to v pracovních mailech, ale to je všechno...“ (Hanka)

„...ano kvůli práci je pro mě velmi důležitý, ale jinak ho mám doma schovaný a nic pro mě neznamena... Ale společensky chápu jeho důležitost...“ (Saša)

„...ano potřebuji ho k tomu, abych mohl vykonávat svoji pracovní pozici, jinak ne...“ (Mirek)

„...vyloženě jenom kvůli té současné práci a možná i nějaké lepší budoucí... z tohoto hlediska. Ale tak celkově podle toho ani nehodnotím lidi, protože titulem se nezmění, jestli jsi dobrý nebo špatný člověk... ale společnost tituly požaduje...“ (Petra)

„...s tím titulem to jde v práci líp... myslím tedy na počátku, při přijetí do práce... a to nejen v rámci našeho úřadu, ale i kdekoli jinde...“ (Petra)

5.8.10 Vyplnění volného času

Kategorie sdružuje následující kódy:

Nedostatek času, volný čas, pracovní místo, čas, nové využití času, nedostatek času.

Opět se vrátíme k tomu, že hlavní motivací pro dotazované byla jejich pracovní místa, proto čtyři z pěti informantů se shodli na tom, že studium pro ně bylo časově náročné, museli si odkrojit z jiných aktivit a jejich prvotním impulsem rozhodně nebylo vyplnění volného času. Často též informanti zmiňovali, že čas, ze kterého ukrajovali, by byl čas, který by jinak trávili se svou rodinou.

„...tak měl jsem děti, tak to v žádném případě, čas jsem honil, jak se dalo... učil se po nocích... volný čas jsem si musel na studium hledat...“ (Mirek)

„...ne tak to určitě ne, měla jsem 8leté dítě, když jsem začínala studovat, takže čas jsem určitě neměla... musela jsem si ho udělat...“ (Petra)

„...takže v žádném případě to nebylo kvůli volnému času... studovat jsem mohla jenom v noci, když všichni spali...“ (Saša)

„...malá měla 4 roky když jsem začínala, jí jsem nemohla vysvětlit, že se musím učit, když něco potřebovala... takže čas jsem honila, kde se dalo...“ (Saša)

Snad až na Hanku, která studium svým způsobem pojala jako odpočinek od domácích povinností, ale nebylo to prioritou.

„...ne ale možná to, že se chtěl člověk trochu odreagovat od těch domácích povinností, tak jako snaha dělat něco pro sebe...“ (Hanka)

5.8.11 Postup v kariéře

Kategorie sdružuje následující kódy:

Snaha o vyšší post, spokojenost v zaměstnání, očekávání, spokojenost, spokojenost s prací, kariérní postup, udržet si místo, kariérní růst.

Očekávání, se kterým informanti šli do studia, se u většiny případů naplnilo. Skutečně díky získání vysokoškolského titulu dostali lepší pracovní pozici, která jim byla buď již na začátku studia přislíbena, jako to bylo u Saši nebo v průběhu studia u Mirka a Petry či až po jeho skončení jako u informantky Hanky.

„...můj kariérový růst nastal nyní po 5 letech od ukončení studia, kdy jsem se stala zástupkyní vedoucí našeho odboru. No a na tuto pozici byla potřeba vysoká škola a já jsem ji naštěstí už měla, tak...“ (Hanka)

„...a teď hypoteticky... si myslím na jedno vysoké místo, ale je to zatím budoucnost, no a kdybych neměl výšku, tak bych mohl zrovna zapomenout...no uvidíme...“ (Mirek)

„...a že teda kdybych chtěla jít na tuto pozici, tak tam je potřeba vysoká škola...“ (Saša)

Zbylá dotazovaná Jana nikdy ambice na vyšší post neměla, ve svém dosavadním zaměstnání je spokojená, žádnou změnu v zaměstnání neplánuje.

„...jak už jsem říkala, vůbec ne, já nemám moc velké ambice, moc sama sobě nevěřím a já jsem ráda, kde pracuju...“ (Jana)

5.8.12 Sebeuspokojení

Kategorie sdružuje následující kódy:

Nové obory, obohacení, osobní růst, vnitřní uspokojení, překonání překážek, spokojenost, sebeúcta, hrdost, sebevědomí, spokojenost – sebeúcta, pocit radosti.

Zase se dá konstatovat, že až na jednu výjimku, dotazovanou Petru, která byla dostatečně sebevědomá a srovnaná již před počátkem studia, se u všech ostatních ukončením studia sebevědomí zvýšilo. Shodli se na pocitu vnitřního uspokojení se sebou samým, ale zároveň také na tom, že se pro ně vlastně nic nezměnilo.

„...já si myslím, že mě to tak nějak moc nezměnilo... v životopise ten titul vypadá dobře... smích... možná ke svým budoucím možným zaměstnavatelům mám lepší pozici v tom, co jim můžu nabídnout...“ (Petra)

„...ale spokojenost cítím, to každopádně...“ (Petra)

„...studium považuji za jedno z nejlepších rozhodnutí v mém životě, přineslo mi jenom samé klady, ta angličtina, počítače a super lidi... zvýšilo se moje sebevědomí...splnila jsem si sen...“ (Hanka)

„...a tak trochu mě to potěšilo, to bych asi lhal, kdybych řekl, že ne, že jsem něčeho dosáhl, ano bylo to takové naplnění...“ (Mirek)

„... vážím si toho, čeho jsem dosáhla... jsem na sebe pyšná, že jsem to dosáhla... mám ze sebe radost...“ (Saša)

5.8.13 Plány do budoucna

Kategorie sdružuje následující kódy:

Plánování budoucnosti, očekávání, nejistota, jistota místa, spokojenost s prací, spokojenost, bankovníctví, obava z mladé generace.

Až na nějaké skutečně daleké plány žádný z dotazovaných nehodlá zásadně měnit zaměstnání případně začít podnikat. Toho co chtěli díky absolvování díky VŠ dosáhnout se jim již vyplnilo a proto nespátřují žádné důvody k nějakým velkým změnám. Jak jsme již zmínili, Petra má touhu pracovat v bankovníctví, Mirek si myslí na jeden vysoký post. Zbylé informantky jsou spokojené na svých momentálních pracovištích. Navíc dvě z nich jsou vázány kvalifikační dohodou, a tudíž by pro ně bylo velice nevýhodné místo měnit.

„...nic jiného jsem zatím nevymyslela... nejsem podnikavá, už na to nemám ani věk, na nějaké novoty, tak já doufám, že do důchodu to tady doklepu...“ (Hanka)

„...mám svoji pozici, vím co přesně mám dělat, to je pro mě vhodné... Že bych změnila cíl... to ne, ani podnikat bych nechtěla..., neuměla bych to... Mně moje práce vyhovuje, mám ji ráda...“ (Jana)

„...úplně jiná změna to ne, to bych neřekl, ne, já tady pracuju rád, vyhovuje mně to tak, jak to je... nejsem podnikavý...“ (Mirek)

„...ale mám tak jakože v plánu, že bych se mohla přihlásit do bankovníctví, to mě tak láká, mám to v plánu delší dobu... to by mě bavilo...“ (Petra)

DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Z rozhovorů téměř všech respondentů vyplývá, že absolvováním vysoké školy ve středním věku a získáním vysokoškolského diplomu si zvýšili sebevědomí. Získali pocit naplnění, zadostiučinění a pocit spokojenosti sami se sebou. Lidé ve středním věku mají úplně jinou motivaci ke studiu nežli „náctiletí“ po střední škole a právě ten pocit naplnění je tím hnacím motorem. Proto je doporučením pro praxi podpora studentů ve středním věku, ať už ze strany státu či škol samotných. Různá stipendia pro denní studenty na vysokých školách existují a jsou využívány, ale na distanční studenty se nedostává. Je to investice, která se navrátí zpět, protože díky získanému vzdělání budou lidé sebevědomější, budou úspěšnější v práci, v podnikání, v životě...

ZÁVĚR

Doba se mění. Pozice, na které nám dříve stačil výuční list, je dnes požadována maturita a na ty dříve maturitní je bakalářské vzdělání minimum. Pořád ještě najdete firmy či konkrétní pozice, na které je upřednostňována praxe v daném oboru, ale hlavně ve státní sféře toto již zaručeně nestačí. Stále více lidí ve středním věku se vrací ke studiu a doplňuje si vzdělání. Dalo by se říci, že je to v pořádku, vzdělávání skýtá pro člověka samotného samá pozitiva. Dobrovolně se tedy vracíme k procesu sebevzdělávání a sebeučení, už nás k tomu nenutí rodiče, už opravdu chceme sami. Ale co nás k tomu vlastně vede? V čem se ukrývá hlavní motivace? Toto jsou otázky, které jsem chtěla touto prací na téma „Motivace studentů ve středním věku k distančnímu vzdělávání“ objasnit.

V teoretické části jsem se snažila vymezit určitá teoretická východiska zkoumané problematiky. Úkolem bylo vysvětlit pojmy jako motivace, její dělení dle literatury a právě vztah dospělého k učení. Dále pak celoživotní vzdělávání a distanční vzdělávání jejich dělení a formy.

Empirická část, jejíž součástí byl kvalitativní výzkum, byla zaměřena na motivaci studentů ke studiu ve středním věku na vysoké škole, což byla zároveň hlavní výzkumná otázka. Informanti byli rozděleni do dvou skupin, dle zaměření svého studia humanitního či ekonomického směru.

Výsledky výzkumu vypovídají, že pro všechny informanty, kteří studovali ekonomický obor, byla jejich hlavní a vlastně jedinou motivací jejich současná či budoucí pracovní pozice. A v návaznosti na to i finance, tím, že nyní mají vystudovanou vysokou školu, postoupili v platové třídě. Všichni totiž pracují ve státní sféře jako úředníci a vysokoškolské vzdělání je na těchto místech vyžadováno. Oproti tomu skupina, studující humanitní směr měla tu hlavní motivaci různorodější. Ačkoli práce byla jedním z často skloňovaných témat, tak nebyla jedinou. Touha po poznání byla u těchto lidí tou hlavní motivací. Potřeba se vzdělávat, získávat nové poznatky a informace a ty potom uplatňovat v praxi. Finančně si většina z informantů nepolepšila a v zaměstnání jim získání vysokoškolského titulu, vyšší pozici nezaručilo.

Dalším zkoumaným tématem bylo nepokračování ve studiu hned po střední škole. Na základě zjištěných informací se dá říci, že tady jsou ty důvody velice podobné u obou zkoumaných skupin. Často přicházely na přetřes stejné důvody, celková situace rodiny, stejně jako nedostatek financí v rodině, ale též potřeba samostatnosti, ať už finanční

či osobní. Závěrem této výzkumné otázky můžeme usuzovat, že výběr oboru s důvody nepokračovat ve studiu návazně po střední škole, nijak nesouvisí.

Uplatnění v zaměstnání, to byla další z dílčích výzkumných otázek, na kterou jsme se snažili tímto výzkumem nalézt odpověď. A tady se opět obě skupiny rozcházejí stejně jako v hlavní výzkumné otázce. Bývalí studenti ekonomických oborů shodně uvedli, že toto pro ně není prioritní. Nejde o to, aby informace a znalosti na vysoké škole získané nějakým způsobem využili v zaměstnání, ale jen o to mít vysokou školu dokončenou. Naproti tomu absolventi humanitních oborů uvedli, že tento obor si zvolili i proto, že poznatky z něj získané mohou ve svých pozicích uplatnit. Více než polovina informantů z této skupiny pracuje v personální sféře, která úzce s humanitním směrem souvisí. Pouze jedna z informantek je bez zaměstnání, ale předpokládá, že si najde takové pracovní místo, kde budou informace ze studia využity.

Finanční motivace již byla výše zmíněna u hlavní výzkumné otázky. Také tady existují rozdíly mezi oběma skupinami. Zatímco u té ekonomicky zaměřené bylo finanční hledisko velmi motivační, u „humanistů“ nikoli. Dalo by se usuzovat, že to souvisí s pracovními posty jednotlivých informantů. Lidé pracující ve státní sféře jsou zařazeni tabulkově dle různých kritérií, včetně nejvyššího dosaženého vzdělání, čímž se automaticky předpokládá vyšší plat po dokončení vysoké školy. V soukromé sféře, je to samozřejmě jinak, zaměstnavatelé na získání vysokoškolského titulu v průběhu zaměstnání jen velmi zřídka reagují a námi oslovení informanti toto ani neočekávali.

Při zkoumání poznávání nových lidí jako jedním z důvodů motivace bylo zjištěno, že ani pro jednu skupinu nebylo poznání jiných lidí prvotním impulzem, ale během studia se utvořila mnohá přátelství, která přetrvávají. Tehdejší studenti se vzájemně podporovali, byli si oporou ve studiu i mimo něj. To jsou stěžejní body, na kterých se obě zkoumané skupiny, respektive i jednotlivě všichni dotazovaní shodli.

Poslední dílčí výzkumnou otázkou jsme chtěli zjistit, zda dokončení vysoké školy, potažmo získání vysokoškolského titulu mělo nějaký vliv informantů na vnímání sama sebe. V tomto případě se dá usuzovat, že studijní obor jednotlivých informantů s touto otázkou nijak nesouvisí. Lidé, tak jak jsou různí, různě vnímají i dokončení vysoké školy. Ale napříč celým výzkumným vzorkem se dá usuzovat, že si dokončením studia informanti zvýšili sebevědomí. Objevil se pocit vlastního uspokojení z toho, že dokázali splnit, to co si předsevzali. Pocit hrdosti na sebe sama. Zároveň ale upozorňovali na fakt, že se pro ně

nic nezměnilo. Žádná změna vůči okolí nenastala, ve smyslu nějakého povyšování či přehlížení ostatních.

Výzkumem byla dokázána skutečnost, že informanti, respektive dřívější studenti ekonomických oborů byli hnáni převážně motivací vnější, ať už to byla potřeba si pracovní pozici udržet či získat nebo finančním motivem. Zároveň můžeme usuzovat, že toto je zároveň motivací negativní, strachem z toho, co by nastalo, kdyby vysokou školu nedokončili. Na Maslowově pyramidě potřeb se nacházíme v těch nižších patrech, kde se ukrývá potřeba jistoty a bezpečí.

Oproti těmto výsledkům se u studentů humanitních směrů objevuje hlavně motivace vnitřní, potřeba nových znalostí, poznatků a jejich případného využití v zaměstnání. Touha a vůle něco dokázat byla tou hnací silou pro tyto informanty.

To co ale obě skupiny informanty spojuje je ta nejvyšší příčka, tak jak ji Maslow popsal ve své pyramidě a to je seberealizace na konci studia. Pocit, že mají za sebou cestu, kterou dokázali úspěšně završit.

Výzkumným šetřením a zároveň odpovědí na hlavní výzkumnou otázku bylo zjištěno, že hlavní motivace ke studiu má vliv i na výběr studijního zaměření.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ARMSTRONG, Michael. *Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy* : 10. vydání. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1407-3.
- [2] BARTOŇKOVÁ, Hana a Dušan ŠIMEK. *Andragogika: studijní texty pro distanční studium*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0394
- [3] BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky* 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1356-6.
- [4] BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Vyd. 2. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, ISBN 978-80-247-48247-5.
- [5] FARKOVÁ, Marie, 2009. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2480-5.
- [6] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-x.
- [7] HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie dospělých*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-841-7.
- [8] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-802-6202-196.
- [9] HOMOLA, Miloslav, 1977. *Motivace lidského chování*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p. ISBN 14-478-77.
- [10] HRDLIČKA, Michal, Julián KURIC a Marek BLATNÝ. *Krize středního věku*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7168-9.
- [11] LIEDERMANOVÁ Ivana, 2008. *Vzdělávání osob dlouhodobě znevýhodněných na trhu práce (metodika pro lektory)*. Praha: Evropské sociálně zdravotní centrum Praha. ISBN 978-80-87244-05-0.
- [12] MACHALOVÁ, Mária. *Biodromálna psychológia pre pomáhajúce profesie: (sociálnych pracovníkov, sociálnych pedagógov a andragógov)*. Vyd. 1. Brno: Institut mezioborových studií, 2010. ISBN 978-80-87182-10-9.

- [13] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4, s. 159
- [14] MUŽÍK, Jaroslav. *Didaktika profesního vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-723-8220-9.
- [15] NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.
- [16] Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: *Bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
- [17] PALÁN, Zdeněk. *Lidské zdroje: výkladový slovník : výchova, vzdělávání, péče, řízení*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2002. ISBN 8020009507.
- [18] PALÁN, Zdeněk. *Základy andragogiky*. Praha: VŠ J. A. Komenského, 2002. ISBN 80- 86723-03-8.
- [19] PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1086-6.
- [20] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995, 292 s. ISBN 80-7178-029-4.
- [21] RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.
- [22] ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675608.
- [23] Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. ISBN 978-80-254-2218-2.
- [24] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [25] ŠVEC, Štefan. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike: (s anglicko-slovenským slovníkom termínov s definíciami a s registrom ich slovensko-anglických ekvivalentov)*. 2. rozš. a dopl. vyd. Bratislava: IRIS, 2002. ISBN 80-89018-31-9.

- [26] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- [27] VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0841-3
- [28] VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.
- [29] VETEŠKA, Jaroslav. *Perspektivy učení a vzdělávání v evropském kontextu*. 1.vyd. Praha: UJAK, 2012. ISBN 978-80-7452-022-8
- [30] ZLÁMALOVÁ, Helena. *Distanční vzdělávání a eLearning: učební text pro distanční studium*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [31] Český statistický úřad, *Vzdělávání dospělých, specifické výstupy z šetření Adult Education Survey, 2011* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vzdelavani-dospelych-specificke-vystupy-z-setreni-adult-education-survey-n-8d6jxtzxhj>
- [32] Národní vzdělávací fond. *Memorandum o celoživotním učení*, 2000 [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://old.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>
- [33] PALÁN, Zdeněk, *Motivace ve vzdělávání*, [b.r.].Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělávání. [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/motivace-ve-vzdelavani>
- [34] PRŮCHA, Jiří a Jiří MÍKA. *Distanční studium v otázkách, 1999*. Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i. [online]. [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.csvs.cz/struktura/ncdiv/pruvodce.pdf>
- [35] Univerzita Palackého v Olomouci. *Celoživotní a distanční vzdělávání*. [online]. 18.9.2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/celozivotni-a-distancni-vzdelavani/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
EU	Evropská unie
VŠ	Vysoká škola
DiV	Distanční vzdělávání
ČADUV	Česká asociace distančního univerzitního vzdělávání
b.r.	bez roku

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Maslowova pyramida motivace	23
Obrázek č. 2 - Pyramida motivace učení	24

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Informanti	33
---------------------------------	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Kódovaný rozhovor s paní Karlou

PŘÍLOHA P I: KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ KARLOU

<p>Dobrý den jmenuji se Ivana Kočí a jsem studentkou oboru Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V současnosti zpracovávám bakalářskou práci na téma Motivace studentů ve středním věku k distančnímu studiu. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje dospělé lidi k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Ubezpečuji Vás, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Takže můžeme začít?</p>	
<p><u>1. Kolik Vám je let?</u></p>	
<p>Skoro 41</p>	
<p><u>2. Jste nyní studentkou VŠ nebo kdy jste dokončila VŠ?</u> <u>Kolik vám bylo let, když jste začala studovat VŠ?</u></p>	
<p>Ée 38? 38.</p>	
<p><u>3. Jakou školu, obor jste studovala?</u></p>	
<p>Andragogiku na Baťovce...</p>	
<p><u>4. Jaký byl důvod, kvůli kterému jste nepokračovala ve studiu po střední škole?</u></p>	
<p>Osobní, finanční, takhle, protože rodiče, takhle..., my jsme vlastně byli sami s mamkou, naši jsou rozvedení, a v té době, já mám brácha o 4 roky mladšího, a ten v té době měl jít na střední školu a mamka by to absolutně sama finančně nezvládla..., že jediné s podporou babičky, a to by mamka měla celý život na talíři, takže jsem se rozhodla, že nepůjdu na vysokou, že to odložím, že nastoupím hned do práce, abych mamce pomohla vlastně s penězma, aby moh' brácha jít studovat... bez problému...</p>	<p>Rodinná situace Samostatnost Peníze</p>

<p><u>5. Vzpomenete si, jaký nebo co byl první podnět, kdy jste si poprvé uvědomila, že chcete jít dál studovat?</u></p>	
<p>Já jsem chtěla studovat celou dobu, já jsem chtěla..., já jsem si říkala hned po tom gymplu, že nastoupím do práce, a třeba až se zlepší ta situace doma nebo něco, tak že bych začla školu dělat dálkově. Taky jsem si zvykla na ty peníze... vlastně a zaměstnání a nechtělo se mně nastupovat už naplno do školy, takže jsem chtěla dálkově, ale tenkrát bylo málo oborů, které by šly studovat dálkově a hlavně co by mě bavilo. Takže jsem si říkala, že pozdějc a pozdějc a potom se to nějak rozeběhlo ta práce..., ale pořád jsem to měla v té hlavě, že jsem chtěla... Takže u mě to není o tom, že jsem měla nějaký prvotní impuls. Já jsem chtěla vysokou vždycky a jenom jsem čekala na vhodný okamžik...</p>	<p>Touha studovat Peníze Nedostupnost VŠ Správný čas</p>
<p><u>Co všechno jste musela promyslet, aby studium mohlo fungovat (rodina, práce, volný čas...)</u></p>	
<p>Třeba z tohodle důvodu jsem studium odložila o 2 roky, ten nástup do školy, teda jsem si říkala... vlastně prvotně..., že když jsem se znovu k té myšlence vrátila a když jsem zjistila, že by byla možnost tady ve Zlíně studovat, že bych nemusela ani nikam dojíždět... Protože vlastně v té době jsem měla malou dceru, tak jsem chtěla to zkusit... jak šla dcera do první třídy, ale to... měla jsem pár známých co studovali a ti mě od toho odradili, že to teď není dobrý termín, jako načasování... skloubit vlastně tu první třídu, ten nástup do té školy dcery a můj nástup do školy, at' to zvažím..., takže jsem to posunula o 2 roky.</p>	<p>Odložení studia Rodina Odrazení od studia Čas Možnosti studia</p>
<p><u>A co volný čas?</u></p>	
<p>No a samozřejmě to s sebou přineslo to, že jsem si musela přeorganizovat veškerý svůj volný čas, tak aby tím moje rodina netrpěla. Musela jsem si to domluvit v práci, ale já</p>	<p>Čas Rodina Podpora v práci</p>

<p>jsem měla zase tu výhodu, že jsem nějaké velké překážky neměla.</p>	
<p>Já jsem hlavně člověk, který když má volný čas, tak si ho nějak vyplní... je pravda že se hodně věnuju rodině, volného času nemám... Tak jsem čas nevěnovala procházením svým městem, ale učení.. takže spíš jsem skloubila takovou tu praktickou část s tou školou. Ale že bych měla hodně volného času předtím, to jsem neměla.. ale nešla jsem na VŠ z důvodu toho že bych chtěla využít jakoby naplnit volný čas... tak...</p>	<p>Rodina Čas</p>
<p><u>6. Jaké je tedy vaše zaměstnání, souvisí s vaším studiem?</u></p>	
<p>Aaa no teď momentálně zaměstnání nemám žádné, ale předtím jsem vlastně byla manažer v soukromé společnosti, a vypadá to, že se vlastně do podobné společnosti vrátím, nebo do pozice účetní a manažera pro soukromou firmu..., a vůbec to nesouviselo s mým studiem... já jsem šla studovat nebo vybrala jsem si obor podle toho jaký měl předměty jaké mě zajímaly a aby mě to bavilo, protože bych nedokázala studovat něco co mě vůbec nebaví, že podle toho jsem si vybírala i obor, aby tam byly zajímavé věci...</p>	<p>Nezaměstnanost Bývalé zaměstnání Výběr školy</p>
<p><u>Nyní tedy nemáte práci, budete si hledat zaměstnání, kde byste využila toho co studujete?</u></p>	

<p>I když ta škola, vlastně ten obor co studuju, tak on nabízí docela širokou škálu toho co člověk může v budoucnu dělat... ať už je to andragogika, být koučem...nebo i ta profilace třeba na ty lidské zdroje to je téma co mě hodně baví, práce s lidmi a nebo i ten management a další část je tam ten neziskový sektor, takže já si myslím, že ten obor je nastavený .. že dává velký potenciál k tomu, aby to člověk mohl uplatnit v budoucnu, protože nikde není psáno, že musíš pořád dělat to co děláš... a vzhledem k tomu, že ten obor je práce s lidmi, dospělými lidmi a zahrnuje v sobě i třeba rodinné vzdělávání, které by mě hodně bavilo, tak vůbec to nevidím tak, že do budoucna to nemělo přínos... minimálně přínos vidím v tom, vlastně přínos pro člověka, že po tom studiu už nejsi samý člověk jako předtím, než jsi nastupovala do té školy, a myslím si, že už jenom to, co se tam člověk naučil, tak že ho ovlivňuje v náhledu na život, že může něco uplatňovat v praxi, i v tom zaměstnání, takže přínos tam vidím velký... i do budoucnosti</p>	<p>Výběr školy Andragogika Přínos andragogiky Změna osobnosti Nový pohled na život - budoucnost</p>
<p><u>A co zaměstnavatel? Podporoval vás zaměstnavatel při studiu?</u></p>	
<p>Věděl o tom, já jsem měla tu výhodu, že jsem měla šéfa, který mně to umožňoval v tom směru, že mně vůbec nedělal problém skrz zkoušky, takže jsem vlastně kdykoliv jsem potřebovala, ať už na zkoušky nebo na přednášky, tak mně vždycky vyšel vstříc... dovolil si to nadpracovat,... vůbec jsem tady s tímto neměla problém a jsem za to ráda, protože když jsem slyšela přístupy jiných od spolužáků, tak jsem si tepte uvědomila jakou jsem opravdu měla velkou výhodu, jo...? takže v tomto směru mě podporoval...</p>	<p>Podpora zaměstnavatele</p>
<p><u>Předpokládáte, že díky studiu si najdete lépe ohodnocené místo? Byla to důležitá motivace (vyšší plat)?</u></p>	

<p>Ee mohla, ale neřekla bych... nepostavila bych to takhle, postavila bych to tak, že by to mohla být jedna z motivací, není to tak, jakože to je ten důvod k tomu studiu, jo? Určitě určitě ten důvod ke studiu je ten titul, abych měla tu vysokou školu, protože samozřejmě v dnešní době je maturita... a ještě ke všemu maturita na gymnáziu... vlastně vůbec nic neznamená. Mám sice výhodu už praxe ve svém věku, ale pořád bohužel spousta firem, když přijímá lidi, tak se dívá i po vzdělání, ne jenom po po... těch zkušenostech, takže jako jedna z motivací ano, ale ne ta hlavní, ale jako jedna ano...</p>	<p>Důležitost titulu Maturita nestačí Uplatnitelnost VŠ</p>
<p><u>7. Máte nějaký další cíl související s ukončení VŠ?</u></p>	
<p>Takto pro mě ten bakalář je první stupeň, já samozřejmě nevím co bude za rok, moc ráda bych si udělala magistru..., že tohle je jenom první stupeň pro mě...</p>	<p>Další studium</p>
<p><u>Je možné, že byste díky vašim novým vědomostem mohla začít například podnikat? Pokud ano, prosím popište.</u></p>	
<p>co se týče toho uplatnění, někde vzadu v hlavě to mám, aale rozhodně ne v blízké budoucnosti, spíš je to otázka dlouhodobější, jak to třeba využít, ale... určitě, jak říkám, už jen ten přínos co jsem se naučila co jsme se učili, tak určitě to využiju v budoucnosti... možná i pro to podnikání, určitou paralelu s tím podnikáním vidím...</p>	<p>Plány Přínos do budoucna</p>
<p><u>8. Jak vás ovlivnila vaše rodina ke studiu, popř. někdo mimo rodinu?</u></p>	
<p>Že by mě ovlivnila... no to je otázka... já bych to řekla spíš tak, že mě maximálně podporuje, jo, ovlivnila..., v tom asi už od toho dětství, že vzdělání je důležité u nás v rodině, všichni mají vysokou školu, všichni se dál pořád vzdělávají, ne jenom jakoby vysokoškolsky nebo jako ve škole..., ale vůbec to vzdělávání... prostě... k nám patří a neumím si to bez toho představit, a ještě mě maximálně podporují, že vlastně</p>	<p>Rodina Podpora Důležitost vzdělání v rodině Vzdělávání ve středním věku</p>

<p>v tomhle věku jsem se na to ještě dala a je to moc fajn...</p>	
<p><u>Je někdo důležitý mimo rodinu, kdo vás ovlivnil? Přátelé, kolegové v práci...?</u></p>	
<p>Důležitý ne, ale takových možná 5 let zpátky jsem potkala maminky v rámci nějakého kroužku angličtiny dcery, no a ty šly studovat, ty mě vlastně přivedly k té sociální pedagogice i andragogice, že to tady ve Zlíně je... a tenkrát jsem si řekla, jo, tak když jsem vlastně viděla tady tohle u dětí, tak jsem si říkala, proč ne, možná je opravdu ten správný čas se k tomu konečně vrátit a když to zvládly tyhle... se nějakým způsobem připravovat, tak zkusím to taky..., takže jako v tomto směru určitě no..., jako takový ten impuls..., možná to byl ten prvotní impuls co jste se ptala nebo možná ten poslední impuls... smích...</p>	<p>Podpora okolí Prvotní impuls Studium ve Zlíně – doma Čas</p>
<p><u>9. Máte pocit zadostiučinění, když můžete mezi přáteli, ve společnosti, v práci říct, že v dospělosti studujete VŠ?</u></p>	
<p>Jo určitě, mně to dělá dobře... smích... jako člověku to zvedne sebevědomí, sebevědomí v tom směru, že zvládám skloubit práci, rodinu, ještě se učit do školy.. takže určitě jo. Ovšem slýchávám takové to, jako jestli to mám zapotřebí..., ale vesměs ty reakce jsou pozitivní...</p>	<p>Sebevědomí Pozitivní reakce okolí</p>
<p><u>10. Byla pro vás důležitá touha po poznání, po znalostech?</u></p>	
<p>Maximálně ano ten můj rozvoj je pro mě hodně důležitý, proto jsem si vybrala školu, říkám, aby mě bavila, aby mně něco přinesla, aby to nebylo tak, jakože si to někde odsedím, udělám nějaké práce a budu mít titul, ale určitě..., aby to bylo pro mě přínosem...</p>	<p>Přínos vědomosti</p>
<p><u>Je pro vás důležité mít vysokoškolský diplom? Proč? Můžete vysvětlit?</u></p>	

<p>Ano, jenom pro pocit že ho máte, vnitřně..., i když, že máš vysokou školu, tak z tebe nedělá lepšího člověka...jo...? ...ale spíš já bych řekla, že to je taková vnitřní laťka, kterou dosáhnu..., a ten pocit sebeuspokojení a zadostiučinění určitého..., jako samozřejmě souvisí to s vnitřní ješitností, ale ... já dlouho jsem říkala že nepotřebuji vysokou školu k tomu, abych byla člověkem jakým chci být, jo...? ale na druhou stranu pořád si myslím, že VŠ má ještě nějaký kredit a i pro mě samotnou..., takže asi tak...</p>	<p>Důležitost VŠ titulu Společenská prestiž Hrdost</p>
<p><u>11. Byla pro vás motivací ke studiu touha poznat nové lidi?</u></p>	
<p>Ne, to bych řekla že je takový bonus navíc.. že... takhle určitě..., jako jasně, že poznáš nové lidi, no není to tak, že ...</p>	<p>Nové známosti</p>
<p><u>Takže nebylo v plánu poznat nové lidi?</u></p>	
<p>Určitě ne ne, to bych řekla, že to bylo asi tak na úplně posledním místě, ta touha poznat nové lidi...</p>	
<p><u>A změnilo se to během studia? Ovlivnili tě např. spolužáci, učitelé, během studia?</u></p>	
<p>Hodně, hodně...</p>	
<p><u>Jak?</u></p>	
<p>Díky tomu, že jsme zajímavá skupina, tak jsem za to moc ráda, protože opravdu jsem poznala lidi, se kterými bych se běžně nepotkala, jo...? To jsou lidi, kteří mají úplně jiné zaměření než já, ale jako... ti lidi mě neskutečně celou dobu obohacují, jo.. svým pohledem na svět, svými názory a zprostředkovávají mně nové informace, ke kterým bych se normálně nedostala, které by mě nenapadly, ty informace hledat... Profesori tím, že mně zase umožnili přístup k literatuře, ke které bych se normálně nedostala... k informacím...</p>	<p>Přínos – obohacení od lidí v okolí studia</p>

<p><u>Tedy dá se říct, že jste změnila díky studiu pohled na sebe? Myslím změnu ve smyslu - sebeúcta, nezávislost, osobní naplnění, prestiž?</u></p>	
<p>takže myslím si, že opravdu hodně, troufám si říct, že spousta těch lidí mně změnila náhled i na svět jo..., na život, na vnímání okolního světa... už jenom to, že se potkáš s jinými životními osudy lidí, tak tě to může změnit... trošičku tvůj pohled i na svůj vlastní život...</p>	<p>Nový pohled na život</p>
<p>Sebeúcta... hm... to souvisí s tím sebevědomím, že člověk opravdu je hrdý na to, že v tomhle věku tu VŠ dělá... a doufám, že úspěšně dodělá, a že to všechno zvládá... Určitě... myslím si, že speciálně ženské nebo ženy, že jim to hodně pomůže. Vemte si, že chlapi tohle ani neřeší, vnímají to jiným způsobem...</p>	<p>Sebeúcta Přínos pro ženy</p>
<p>Děkuji Vám za rozhovor...</p>	